

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA ROZVOJOVÝCH STUDIÍ

Daniela ŠTUDENTOVÁ

**Vliv zahraničních investic na rozvoj a jeho měření
prostřednictvím ukazatele Commitment to Development
Index**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav SYROVÁTKA, DiS.

Olomouc 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Vliv zahraničních investic na rozvoj a jeho měření prostřednictvím ukazatele Commitment to Development Index* vypracovala samostatně, pouze s využitím zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

V Olomouci 15.5.2014

.....

Daniela Študentová

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala panu Mgr. Miroslavu Syrovátkovi, DiS. za odborné a cenné rady, připomínky, náměty a vstřícný přístup při vedení mé práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniela ŠTUDENTOVÁ**
Osobní číslo: **R11380**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Vliv zahraničních investic na rozvoj a jeho měření prostřednictvím ukazatele Commitment to Development Index**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Tématem práce je vliv zahraničních investic na rozvoj a jeho měření prostřednictvím složených ukazatelů. Cílem práce je analyzovat a zhodnotit investiční komponentu ukazatele Commitment to Development Index. Po úvodním zhodnocení faktorů vlivu zahraničních investic na rozvoj chudých zemí využije práce metodiku ukazatele Commitment to Development Index. Práce se zaměří na investiční komponentu tohoto ukazatele, u které bude analyzovat její jednotlivé ukazatele a přinese celkové zhodnocení této komponenty, případně návrhy na její modifikaci.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **10 - 15 tisíc slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

CGD. (2012): Assessing developed country efforts to support developing country growth via foreign direct investment: Explanation of scoring system for the investment component.
(http://international.cgdev.org/doc/CDI%202012/Investment_2012.pdf)
Moran, Theodore H. (2011): Foreign direct investment and development: Launching a second generation of policy research: Avoiding the mistakes of the first, reevaluating policies for developed and developing countries. Washington, D.C.: Peterson Institute for International Economics
Moran, Theodore H. (2006): Harnessing foreign direct investment for development and developing countries. Washington, D.C.: Center for Global Development
OECD. (2002): Foreign direct investment for development: Maximising benefits, minimising costs.
(<http://www.oecd.org/investment/investmentfordevelopment/1959815.pdf>)
Roodman, D. (2012): The Commitment to Development Index: 2012 edition. Washington, DC: Center for Global Development,
(<http://international.cgdev.org/doc/CDI%202012/Index%20technical%20paper%202012.pdf>)
Roodman, D. (2006): Building and running an effective policy index: Lessons from The Commitment to Development Index.
(http://international.cgdev.org/sites/default/files/6661_file_Essay_2.pdf)

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Miroslav Syrovátka, DiS.**
Katedra rozvojových studií

Datum zadání bakalářské práce: **9. května 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 9. května 2013

Abstrakt

Práce se zabývá vlivem investic na rozvoj s důrazem na jeho měření prostřednictvím finanční komponenty ukazatele Commitment to Development Index. Popisuje vývoj investic a identifikuje jejich pozitivní a negativní vlivy na rozvoj chudých států. Přibližuje Commitment to Development Index, zabývá se jeho vývojem a popisuje nejvýznamnější proměny finanční komponenty od vzniku indexu. Nejdůležitější částí je kapitola, která se věnuje finanční komponentě, jejím jednotlivým ukazatelům a analýze výpočtu. Tato část práce zkoumá vliv investic na jednotlivé ukazatele komponenty a přináší jejich analýzu. Jednotlivé ukazatele i některé otázky finanční komponenty jsou rozebrány ve vztahu k investicím a rozvoji. Následují analýzy výpočtu každého ze čtyř ukazatelů. V této části práce je hloubka analýzy do určité míry omezena množstvím zdrojů. Problematika finanční komponenty není příliš diskutovaným tématem. Analýza finanční komponenty ukázala některé její nedostatky a nesrovnalosti.

Klíčová slova: přímé zahraniční investice, Commitment to Development Index, pojištění politických rizik, korupce, portfoliové investice

Abstract

The bachelor thesis addresses the impact of foreign direct investment on development and its measurement through The Commitment to Development Index. It describes progress of investment and identifies their positive and negative impact to the development of developing countries. It describes The Commitment to Development Index and it deals with its development and describes the most significant changes of finance component. The most important part is chapter about finance component, its indicators and the analysis of component calculation. This part deals with impact of the investment on each indicator and provides their analysis. The indicators and some evaluating questions of finance component are discussed in relation to the investment and development. The calculation analysis of each of the four indicators follows. In this part of the thesis is detailed analysis limited by the amount of resources. The issue of finance component is not discussed topic very often. The analysis of finance component showed some weakness and inconsistencies.

Key words: foreign direct investment, Commitment to Development Index, political risk insurance, corruption, portfolio investment

Obsah

Seznam zkratk	8
Úvod	9
1. Investice a rozvoj	11
2. Commitment to Development Index (CDI)	16
2.1 Vznik a CGD	16
2.2 Cíle indexu	17
2.3 Metodika a vývoj indexu	18
2.4 Vývoj finanční komponenty	19
2.4.1 Původní metodika z roku 2003	20
2.4.2 Metodika z roku 2004	20
2.4.3 Metodika z roku 2013	21
3. Finanční komponenta	22
3.1 Pojištění politických rizik	23
3.1.1 Multilaterální organizace	26
A. Multilaterální agentura pro garanci investic	26
B. Mezinárodní finanční korporace	29
C. Rozvojové banky	30
D. Analýza ukazatele Multilaterální organizace	31
3.1.2 Národní investiční agentury	32
A. FDI a environmentální standardy	32
B. FDI a pracovní standardy	34
C. FDI a lidská práva	36
D. Vlivy na domácí politiky	36
E. Analýza ukazatele Národní agentury	37
3.2 Korupce	38
3.2.1 Analýza ukazatele Korupce	40
3.3 Další možnosti podpory toků FDI	41
3.3.1 Analýza ukazatele Další možnosti podpory toků FDI	42
3.4 Zahraniční portfoliové investice	42
3.4.1 Analýza ukazatele Zahraniční portfoliové investice	44
Závěr	46
Seznam literatury	49

Seznam zkratk

CDI - Commitment to Development Index

CGD - Center for Global Development

WB - World Bank (Světová banka)

ECA - Export Credit Agencies (Exportní úvěrové agentury)

TI - Transparency International

FDI - Foreign Direct Investment (Přímé zahraniční investice)

FSI - Financial Secrecy Index (Index finanční utajenosti)

MIGA - Multilateral Investment Guarantee Agency (Multilaterální agentura pro garanci investic)

IBRD - (Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj)

IFC - International Finance Corporation (Mezinárodní finanční korporace)

MDBs - Multilateral Development Banks (Multilaterální rozvojové banky)

BU - Berne Union (Bernská unie)

LDCs - Least Development Countries (Nejméně rozvinuté země)

OECD - Organization for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

FPI - Foreign Portfolio Investment (Zahraniční portfoliové investice)

CPI - Corruption Perceptions Index (Indexu vnímání korupce)

Úvod

Problematika rozvoje chudých států je dnes poměrně ožehavou otázkou. Lidé na toto téma reagují různými způsoby. Na jedné straně se setkávám s negativními názory, jejichž nejčastějším společným tématem je odtok peněz do zahraničí, které jsou však podle nich mnohem více potřebné v naší zemi. Na druhé straně se setkávám vcelku s pozitivními reakcemi lidí, kteří tvrdí, že je potřeba pomáhat. Obě tyto skupiny mají jednoho společného jmenovatele, a to je téma rozvojové pomoci. Téma rozvojové pomoci je mediálně zajímavé a široká veřejnost za něj často schovává veškeré toky prostředků, které míří do rozvojových zemí. Rozvojová pomoc je samozřejmě důležitá a tvoří jistou část finančních prostředků, které míří do rozvojových států. Nejedná se zdaleka o objemově největší a nejvýznamnější zdroj z celkového objemu prostředků. Mnohem významnější jsou v tomto ohledu například remitence nebo přímé zahraniční investice.

Rozvoj států se dá hodnotit z mnoha různých úhlů. Ve své práci jsem se zaměřila na to, jak vyspělé země ovlivňují vývoj rozvojových států. V minulosti se rozvoj hodnotil téměř výhradně z pozice států rozvojových a jejich vývoje. Role rozvinutých států byla často ponechána stranou. Jedním z dnes již uznávaných ukazatelů, který pohlíží na rozvoj z pohledu rozvinutých států je Commitment to Development Index (CDI). CDI je iniciativou americké organizace Center for Global Development (CGD). CDI hodnotí rozvinuté země a posuzuje je podle toho, jak se podílí na rozvoji chudých států. Index je pravidelně zveřejňován jednou ročně od roku 2003 a hodnotí rozvinuté státy v sedmi oblastech, z nichž každá se podílí nějakým způsobem na rozvoji států. Dnes už je takto posuzováno 27 vyspělých států. Jednou z oblastí jsou i investice, které se staly hlavním tématem této práce.

Cílem mojí práce je zhodnotit vliv investic na rozvoj rozvojových států. Co investování do zahraničí znamená pro rozvinuté a co pro rozvojové státy. Druhým cílem je analýza a pohled na investice a rozvoj z pohledu finanční komponenty (dříve investiční komponenta) CDI. První kapitola se zaměří právě na investice, jejich historii a důsledky, které jsou s investováním spojeny. Druhá kapitola bude věnována samotnému Commitment to Development Indexu. Poskytne stručnou historii, cíle indexu a jeho metodologii s vývojem, kterým prošel. Třetí kapitola se bude zabývat konkrétně finanční komponentou a jejími ukazateli. Zaměřím se na jejich vztah k investicím a rozvoji. Následně se pokusím analyzovat jednotlivé ukazatele.

Části týkající se investic, konkrétních ukazatelů a jejich vztahu k rozvoji vychází z poměrně velkého množství zdrojů. Odborných článků k těmto tématům je nepřehledné

množství, na druhou stranu části, které se zabývají analýzou ukazatelů finanční komponenty, vychází z velmi omezených zdrojů. Problematika finanční komponenty je téměř nepopsanou tabulí. Při analýze jsem vycházela do velké míry pouze ze zdrojů, které jsou vydávány CGD a zabývají se celkovou filozofií indexu anebo slouží jako podkladový materiál k jednotlivým komponentám.

1. Investice a rozvoj

Přímé zahraniční investice (*Foreign direct investment*, FDI) je druh zahraničních investic, které představují dlouhodobé závazky subjektu jedné země k podnikatelským činnostem v jiné zemi (UNCTAD, 2013). Mezinárodní měnový fond definuje přímé zahraniční investice jako investice do zahraniční společnosti s minimálním podílem 10 %. Investor tím obvykle získává kontrolu nad vedením podniku. To je jedním z jejich nejdůležitějších rysů přímých zahraničních investic, čímž se odlišují od portfoliových investic. Přímé zahraniční investice jsou považovány za prostředek k větší integraci ekonomiky. FDI se staly důležitým znakem dnešního globalizovaného světa, pomáhají vytvářet další rozvíjející se a prosperující podniky, ze kterých se stávají nové nadnárodní společnosti s přístupem na další zahraniční trhy. Přímé zahraniční investice představují podle Světové banky (WB, 2013) jeden z nejdůležitějších prvků ve vývoji rozvojových států a mohou vést i ke snižování chudoby. Jednou z dalších výhod je i fakt, že v případě finančních potíží investora na domácím trhu nebo případně v jiné části dané nadnárodní společnosti mohou FDI posloužit jako stabilizační prvek a finanční rezerva (Moran, 2006).

Prvním obdobím, kdy můžeme pozorovat výraznější nárůst přímých zahraničních investic, je období od konce 19. století až po dobu, kdy svět musel čelit překážce v podobě první světové války. V průběhu a po skončení první světové války se objem přímých zahraničních investic výrazně snížil. Útlum přímých zahraničních investic je možno pozorovat dále v průběhu větší části 20. století. Situace se začala měnit až začátkem 80. let 20. století. I přesto, že historie přímých zahraničních investic sahá poměrně daleko do minulosti, tak teprve na konci 80. let 20. století se FDI stávají podstatnějším hybatelem rozvoje chudých zemí. Svět se v té době vyrovnával s vážnými finančními problémy, které byly zapříčiněny dluhovou krizí a přímé zahraniční investice se zdály být řešením, které může částečně pomoci a podpořit opětový celosvětový ekonomický růst.

Finanční toky hrály vždy podstatnou roli v historii a v ekonomickém rozvoji světa. V minulosti to byly výhradně velmi rozvinuté a vyspělé státy, které měly výsadní postavení, hýbaly světovou ekonomikou a investovali do zahraničních oblastí. V moderní historii světa měla toto postavení do 19. století Velká Británie, později tuto pozici přebraly Spojené státy americké. Po bok těchto, ve své době největších investorů, se řadí i další státy po celém světě. Od poloviny 20. století se zvyšují objemy přímých zahraničních investic i u dalších států v Evropě a v Japonsku. Stále častěji se mezi investory začínají řadit i některé z rozvojových zemí. Avšak jedná se převážně o bohatší země, většinou s bohatými zdroji surovin nebo

jinou komparativní výhodou, která z nich díky tomu činí perspektivní oblast a stávají se zajímavé pro zahraniční investory. Dnes se díky jejich ekonomickému růstu a rozvoji, ke kterému přispěly i přímé zahraniční investice, mohou stát novými zahraničními investory i oni. Existují ale i rozvojové země, které leží téměř úplně mimo zájem bohatých zahraničních investorů. Mezi tyto země se řadí nejméně rozvinuté země (*Least development countries*, LDCs). Do LDCs proudí jen nepatrná část všech globálních FDI. Z toho je navíc velká část odčerpána jen skupinou zemí, která disponuje přírodními zdroji a surovinami vhodnými k těžbě. Rozvinuté země patří dlouhodobě mezi největší investory, ale zároveň jsou i nejčastějšími příjemci celosvětových zahraničních investic. Jejich podíl na globálních FDI, ale postupně klesá.

Investice ze zahraničí jsou jedním z nejdůležitějších hybatelů globální ekonomiky a přináší mnoho výhod, ale spolu s nimi jsou FDI doprovázeny i řadou problémů a nevýhod. Investice bohatých států vedle finančních toků a kapitálu představují i přínos hostitelské ekonomice ve formě inovovaných technologií, nových metod ve vedení a řízení podniků a v neposlední řadě bývají tvůrci nových pracovních míst a vyšších mezd, posilují finanční stabilitu a zlepšují efektivitu ve využívání lokálních zdrojů. To je jedna z pozitivních stran investic, existuje však i negativní strana, ve které se odráží veškerá nezákonná nebo nepovolená činnost, jako jsou úniky peněz soukromým subjektům, korupce a následná nestabilita trhů.

Přímé zahraniční investice navzdory své účinnosti při podpoře ekonomického růstu země, přinášejí značná rizika. Pokud nedojde k pečlivému zvážení dané situace v zemi, do které směřují případné investice, mohou tyto zásahy zapříčinit problémy domácího trhu práce dané země a ztráty kapitálu v dlouhodobém horizontu. K negativním efektům FDI patří potlačování konkurence, restriktivní obchodní praktiky a manipulování s tržními cenami. Nastávají i případy, kdy je nutné regulovat přítoky FDI do hostitelské ekonomiky. V důsledku příliš mnoha investic, které přišly moc rychle, se malé ekonomiky musejí vyrovnávat s vedlejšími efekty jejich malé absorpční kapacity. Například dochází k posílení směnného kurzu měny, což se s velkou pravděpodobností projeví negativně v oblasti exportu i importu. (Moran, 2006) Někteří kritici uvádí mezi další negativní důsledky FDI i fakt, že příchod zahraničních investorů na trh může způsobit rozklad lokálního průmyslu. Mají strach, že vzniknou velké nerovnosti v místní ekonomice v důsledku toho, že noví investoři odlákají z lokálních firem nejlepší pracovníky a ty se začnou potýkat s dalším problémem.

Podle Morana (2006) to, zda bude investice úspěšná a podpoří místní ekonomiku nebo naopak poškodí hospodářství dané země, je otázkou několika společně působících faktorů. Prolínají se zde podmínky jak ekonomické, tak politické a etické. Každá hostitelská země může přispět k pozitivním dopadům FDI svými politikami. Nejvýhodnějším typem investic pro rozvojové země jsou FDI, které podporují export produktů. Díky novým technologiím, které přichází ze zahraničí, vznikají modernější a sofistikovanější postupy, které se v dobrém hospodářském prostředí mohou rozšiřovat jak na vertikální (v rámci dodavatelů), tak horizontální (v rámci konkurence) úrovni. Ruku v ruce se ziskem generovaným investicemi a vhodným prostředím přicházejí i lepší pracovní podmínky a zvyšuje se životní úroveň v důsledku vyšších mezd. Stejně tak existují investice, které mají negativní až devastující vliv na teprve se rozvíjející ekonomiku. Tyto FDI podporují import zboží do hostitelských zemí.

To, kam bohaté nadnárodní podniky investují svůj kapitál, ovlivňuje řada faktorů. Nadnárodní korporace je nejčastěji definována jako podnik, který řídí a koordinuje podnikatelské aktivity ve více než jedné zemi. Tyto firmy většinou sídlí ve vyspělých a rozvinutých zemích západní Evropy, USA nebo Japonska. Přímé zahraniční investice nejčastěji putují do zemí s těmi nejvýhodnějšími podmínkami pro investory. Tyto země mohou nabídnout vhodné prostředí pro podnikání. Ve vyspělých zemích, které jsou nejčastějšími investory, se musí podniky vypořádat s řadou omezení, které jsou velmi zatěžující a zvyšují jim náklady. Rozvojové země nemají tyto pravidla a zákony často zavedeny nebo je tolik nedodržují a investoři toho využívají. Nejčastějšími faktory (pull-faktory), které hrají roli v rozhodování, zda investovat na tomto trhu nebo ne, jsou (WHO, 2013):

- **Levné náklady** - levná pracovní síla, mzdy, nemovitosti a materiál
- **Nízká úroveň environmentální regulace**
- **Stav domácího trhu a jeho růst** - zejména důležité jsou privatizace, sektor služeb a substituce dovozu
- **Ekonomická a politická stabilita** - zejména absence hyperinflace, existence sociálního systému
- **Infrastruktura** - doprava a informace
- **Dobré instituce** - vzdělávací systémy, právní rámce, spolupráce s odbory, vlastnická práva

Aby se státy vyhnuly negativním dopadům, které doprovází každou přímou zahraniční investici, tak si mnozí odborníci pokládají otázku: Jak usnadnit tok přímých zahraničních investic do rozvojových zemí a zároveň zajistit, aby projekty podporovaly ekonomický růst a blahobyt v cílových zemích a vyvarovaly se negativních efektů? Na tuto otázku existuje celá řada odpovědí a studií, ale v každé z nich nalezneme mnoho nesrovnalostí, dohadů a otazníků. Nakonec žádná z nich nedokáže odstranit ani předcházet všechny negativní dopady.

Politiky rozvinutých zemí používají různé metody k ovlivnění toků přímých zahraničních investic do rozvojových zemí. Ať už je ovlivňují pozitivně nebo negativně, existují tři důležité podmínky, které by měly splňovat a zajišťovat všechny politiky bohatých zemí, jejichž domácí podniky se chystají expandovat a investovat do zahraničí (Moran, 2006).

- Poskytnutí národního a multilaterálního pojištění politických rizik
- Zabránění dvojímu zdanění zisků, které byly získány v zahraničí
- Nařízení potírat korupci a předcházet únikům veřejných peněz na účty soukromých osob

Ne všechny politiky v rozvinutých státech podporují přímé zahraniční investice. Některé kroky jsou podnikány, aby těmto investicím bylo zabráněno nebo aby došlo alespoň k jejich utlumení. Představitelé vládních struktur rozvinutých zemí nabízejí lukrativní balíčky plné lokálních pobídek, aby nadnárodní investory nalákali do své oblasti anebo, aby je odradili od případného odchodu. Dalším opatřením rozvinutých zemí je ochrana určité oblasti jejich trhu, která znemožní investorům použít hostitelské ekonomiky jako exportní platformu. Toto ochranné jednání je důsledek strachu z dovozu levnějších surovin a produktů vyprodukovaných v méně bohatých státech. Naopak jiné politiky jako například uzavírání obchodních dohod nebo uvolnění trhu mají jako svůj vedlejší produkt oživení přímých zahraničních investic. (Moran, 2006) Prosazovat a podporovat toky přímých zahraničních investic do rozvojových zemí není vždy pro bohaté státy jednoduché a je k tomu mimo jiné potřebná podpora široké veřejnosti.

Prosazení přímých zahraničních investic jako dominantní zahraniční politiku nadnárodních korporací může vyústit v některá ne úplně vhodná řešení. Jedním extrémem by bylo celkové odstranění veškerých překážek, které brání efektivním tokům FDI do hostitelských rozvojových ekonomik, ale zároveň s tím by vlády rozvinutých států nepřijaly žádné speciální opatření, které by tyto toky mohly podpořit. Opačný extrém by představovaly kroky v politice rozvinutých zemí, které by přímo protěžovaly přímé

zahraniční investice proudící do rozvojových zemí. FDI by se staly mnohem výhodnější a díky štědré podpoře by se jejich objem zvýšil na úkor ostatních druhů investic a ostatních nerozvojových zemí. Pravděpodobně nejschůdnější cestu by mohla představovat situace, v níž rozvinuté země vyvinou kvalitní mechanismy, aby napravily a stabilizovaly každé zaváhání a selhání trhů, které brání tokům FDI na cestě do rozvojových zemí. A zároveň musí investice utvářet externality, které budou výhodné pro země investora i příjemce. (Moran, 2006)

Pokud jsou projekty FDI vhodně přizpůsobeny a splňují všechny podmínky, mohou znamenat velké plus v každém z odvětví hostující ekonomiky. Přímé zahraniční investice mohou, ale představovat i pozitiva v rozvinutých domácích ekonomikách. Pro obě strany investory i příjemce je důležité uvědomování si a využívání vzniklých pozitivních externalit. Externality představují hospodářské, ekonomické a sociální výhody navíc kromě těch výhod, které již přišly v důsledku FDI. Ve skutečnosti, i přes ne zrovna příznivé hodnocení FDI širokou veřejností rozvinutých zemích, představují externality přímých zahraničních toků zlepšení výkonnosti domácích firem, zvyšuje se podíl vysoce placených pozic v domácí ekonomice a zajišťují stabilitu výdělku. Přímé zahraniční investice nemusí tedy znamenat jen lepší blahobyt v rozvojových zemích, ale růst a zvyšování životní úrovně může probíhat v obou zemích. Rozvinuté státy by měly dbát i na toto hledisko a vybírat ty investiční projekty, které přinesou pozitiva oběma stranám. Musí ale také být schopni přijmout taková opatření, která zabrání v budoucnosti vzniku nevhodných projektů, a tím předejde možným negativním dopadům.

2. Commitment to Development Index (CDI)

2.1 Vznik a CGD

CDI vznikl v prostorách amerického think tanku Center for Global Development. Poprvé byl představen v roce 2003. Tvůrcem CDI indexu je David Roodman, avšak nebyl jediným. Na jeho vzniku se podílelo několik předních světových odborníků na různá témata, se kterými je dnešní svět konfrontován.

CDI v současnosti hodnotí 27 zemí, které ovlivňují životy mnoha chudých. Původně jich bylo 21, postupem času se však připojilo dalších šest států. Největší přírůstek států CDI zaznamenal v roce 2012, kdy bylo hodnocení indexu rozšířeno o pět nových států, mezi nimiž byla i Česká republika. Všechny státy patří mezi nejbohatší nebo nejvíce rozvinuté státy světa. CDI se snaží hodnotit jejich snahy v sedmi konkrétních oblastech: rozvojová pomoc, obchod, finance, migrace, životní prostředí, bezpečnost a technologie.

Organizace Center for Global Development (CGD) byla založena v roce 2001. Její zakladatelé pokládali za důležité, aby vznikla organizace, která bude provádět nezávislé výzkumy a na základě jejich výsledků bude přicházet s praktickými a co možná nejefektivnějšími kroky k řešení aktuálních problémů rozvojového světa. Od svého vzniku pak CGD získala pověst "think and do" tanku, a to právě díky jejich způsobu převádění myšlenek, nápadů a výsledků výzkumů do praktických politik, které následně ovlivňují rozhodování bohatých zemí a významných mezinárodních institucí v otázkách rozvoje. CGD se zasloužila o řadu návrhů a podílela se na jejich zavedení do praxe, urychlila některé očkovací akce, podílela se na iniciativách, jejichž výsledkem bylo odepsání některých dluhů, přispěla k větší efektivnosti, legitimitě a odpovědnosti Světové banky (WB). CGD spolupracuje s mnoha odborníky, kteří jí pomáhají pracovat na nejrůznějších programech a v mnoha oblastech rozvoje. To přispívá ke komplexnosti jejich projektů a větší efektivitě jejich práce. Mezi významnější projekty CGD určitě patří Development Impact Bonds, Cash-on-Delivery Aid, Preemptive Contract Sanctions, Oil to Cash, and More Health for the Money. Hlavními tématy, kterými se CGD zabývá, je účinnost rozvojové pomoci, vzdělání, zdraví, obchod, migrace nebo klimatické změny. (CGD, 2013)

2.2 Cíle indexu

Cílem CDI je ohodnotit do jaké míry bohaté země usnadňují a přispívají k rozvoji chudých států. Toto, ale není jediný cíl CDI, jeho tvůrci se snažili, aby index, který vznikne, vzbuzoval pozornost médií o dění v rozvojových zemích a o tom jak bohatý svět ovlivňuje rozvoj. Upozornil na nedostatky ve výzkumu a sběru dat a v neposlední řadě ukázal jednoduchým způsobem situaci širší veřejnosti a politikům. CDI každoročně zhodnotí více jak dvě desítky zemí s vysokým příjmem (high-income countries). (CGD, 2013)

Dnešní svět je propojený do takové míry, že rozhodování bohatých zemí a mezinárodních institucí může hluboce ovlivnit život lidí v rozvojových zemích. Díky chudobě a slabým institucím může docházet k rozšiřování zdravotních, bezpečnostních nebo ekonomických krizí po celém světě.

Proč je Commitment to Development Index důležitý a co vlastně vede k jeho každoročnímu vypracování? Jeho tvůrci uvádějí pět důvodů, které podle mě obhajují nejen vznik indexu, ale vypovídají o významu rozvoje. (CGD, 2013)

1. **Politiky bohatých zemí ovlivňují chudobu** - na místo toho, aby se index zabýval tím, jak rozvojové země mohou posílit ekonomický růst nebo zmírňovat následky chudoby, tak se zaměřuje na roli bohatých států v rozvoji a na jejich napomáhání nebo naopak nepřispívání k rozvoji za hranicemi jejich státu.
2. **Rozvoj je více než jen rozvojová pomoc** - rozvojová pomoc je samozřejmě důležitým bodem v boji s odstraňováním chudoby, ale zdaleka není tím nejdůležitějším. Objem rozvojové pomoci tvoří pouze menší, i když nezanedbatelnou část přítohu prostředků do rozvojových zemí. Tvůrci upozorňují, že rozvoj v sobě nese i jiné složky (obchod, technologie, bezpečnost, migrační, finanční nebo environmentální politiku).
3. **Měření je důležité** - díky měření v pravidelných intervalech zjistíme, jak na tom jsme a co můžeme zlepšovat. Hodnocení nám pomáhá určit naše slabiny a naše silné stránky, které mohou sloužit, jako vzor pro ostatní.
4. **Globální instituce mají význam** - dnešní svět čelí a bude nadále vystavován problémům a výzvám, které se netýkají jen jednotlivých států a státy je nebudou samy schopny efektivně řešit. Proto CDI uznává státy, které využívají multilaterálních dohod, podílí se na globálních smlouvách a účastní se na mezinárodních bezpečnostních akcích.

5. **Zlepšování není nemožné** - rozšiřování a poskytování znalostí, o kterých víme, že spolehlivě fungují, dalším státům přináší velké pokroky v rozvoji.

2.3 Metodika a vývoj indexu

CDI je index, který nabízí poměrně jednoduchou a přehlednou možnost, jak porovnávat jednotlivé země jednak v průběhu času a jednak v konkrétních dimenzích rozvoje. Interpretace jeho výsledků je poměrně snadná, ale k jejich dosažení se používá poměrně sofistikovaná metodika. Od roku 2003, kdy index vznikl, proběhla v indexu řada úprav a měnila se i metodika jeho výpočtu. Aktuální informace a změny jsou popsány v dokumentech, které jsou pravidelně vydávány CGD. Poslední podstatné změny se udály v roce 2013. Cílem CDI je hodnotit aktuální politiky zemí, které spadají do jedné ze sedmi oblastí indexu. Konečný výsledek, podle kterého se daná země umístí na určitém místě v řebříčku států, je průměr z jejich sedmi komponent. (Roodman, 2013)

Každý z momentálně hodnocených států je jiný. Bylo by nesprávné je hodnotit a vzájemně porovnávat, když jejich ekonomiky jsou různě velké a mají jiné možnosti. CDI proto neposuzuje jejich absolutní možnosti, ale spíše kroky, které podnikají v rámci svých možností. Metodika je uzpůsobená tak, aby státy byly hodnoceny vzhledem k jejich hrubého domácího produktu (HDP).

CDI patří do kategorie složených ukazatelů. Jak už bylo zmíněno, skládá se ze sedmi komponent a každá z nich se na celkovém výsledku podílí stejně velkým dílem. Každá z těchto komponent se potom skládá z dalších částí, které slouží k výpočtům jednotlivých ukazatelů. Ty však už nemusejí a většinou nemají stejnou váhu. Autoři indexu připouštějí, že váhy jednotlivých částí komponent jsou zpochybnitelné, ale tvrdí, že se opírají o léta zkušeností odborníků na danou oblast. Komplexnost je jednou z největších předností indexu, ale zároveň se stala jedním z nejtěžších rysů v koordinaci indexu. (Roodman, 2013)

Aby bylo možné jednoduše porovnávat výsledky indexu mezi jednotlivými dimenzemi a sledovat vývoj komponent v čase, byli tvůrci nuceni tyto výsledky standardizovat. Průměry jednotlivých komponent mají v základním roce, jímž se stal rok 2008, stejnou hodnotu. Pro CDI byla průměrná hodnota ustanovena na hodnotě pět. Standardizované výsledky následně spadají do bodové škály v rozpětí od 0 do 10. Původní metodologie z roku 2003 vyžadovala striktní používání stanovené škály v rozpětí od 0-10. To bylo ale v roce 2004 přehodnoceno a metodologie byla upravena. Současný systém tedy dává přednost tomu, aby byly výsledky lehce čitelné a nedocházelo k nesprávné interpretaci, že se výsledky musí vejít do určené bodové škály. Se zavedením pevného průměru, byly změněny

nejen části jednotlivých komponent, ale i výsledky celého CDI. To vede následně k tomu, že pokud měly země kvalitní rozvojové politiky, mohly získat více než deset bodů. Naopak země se škodlivými politikami, které znesnadňují vývoj rozvojových zemí, mohou na bodové škále spadnout i do záporných čísel. Ale obavy z toho, že se budou výsledky příliš vychylovat ze stanoveného rozmezí, se nakonec nepotvrdily. (Roodman, 2013)

Mimo standardizaci dat používá CDI i „rovné vážení“ jednotlivých politik. Právě to je zdrojem velké kritiky, která padá na CGD. „Rovné vážení“ znamená, že všech sedm komponent indexu je stejně důležitých. Kritici tvrdí, že pro každou zemi i oblast je důležité něco jiného, co přispívá k rozvoji a žádné dvě politiky nebudou stejně důležité. Tvůrci CDI ale přicházejí s několika argumenty, proč CDI využívá tuto metodu a proč si myslí, že koncept „nerovného vážení“ prozatím není vhodný pro výpočet indexu. Zároveň, ale připouštějí, že koncept „rovného vážení“ není dokonalý a je poměrně špatně definovaný. (Roodman, 2013)

Prvním z důvodů je, že hodnoty CDI nejsou výsledkem přesného vědeckého měření, ale mají spíše sloužit jako komunikační strategie a motivace k dalším výzkumům v rozvojové oblasti. Mají sloužit jako upozornění, že rozvoj je ovlivněn více než jen jednou politikou a každá země má potenciál, aby zlepšila podnikané kroky v dané oblasti.

Dalším důvodem se stal výsledek vědecké analýzy, který tvrdí, že koncept „rovného vážení“ není tak absurdní. V roce 2003 proběhl výzkum, do něhož byli vybráni respondenti, kteří měli přiřadit důležitost ke každé z dimenzí CDI. Respondenti byli vybráni z řad odborníků na různá rozvojová témata, kteří působili jak v rozvinutých, tak v rozvojových zemích. Mezi nejdůležitější oblasti zařadili obchod a investice, naopak rozvojová pomoc a migrační politika byly ohodnoceny jako méně důležité. Výzkum ukázal, že neexistuje konsensus na tom, které politiky jsou důležitější a které méně. Znalosti, které současně máme, nám neumožňují zodpovědně říct, která z politik je důležitější a která ne. Takže to jsou důvody, proč se tvůrci CDI rozhodli využít koncept „rovného vážení“ alespoň do doby, než bude vyjednáán široký konsensus nad „nerovným vážením“ a pominou nevýhody pro jeho využívání v praxi. (Roodman, 2013)

2.4 Vývoj finanční komponenty

V následující části bych se chtěla věnovat tomu, jak se vyvíjela finanční komponenta v jednotlivých letech od vzniku indexu.

2.4.1 Původní metodika z roku 2003

Původní metodika, dříve investiční, dnes již přejmenované finanční komponenty vycházela z návrhu dvojice Williamson, Catlin z roku 2002 a stavěla komponentu na třech proměnných: (1) objem čistých FDI proudících do rozvojových zemí jako podíl HDP, (2) vládní omezení do výše maximálních možných investic proudících do zahraničí, především do rozvojových zemí z veřejných i soukromých penzijních fondů, (3) finance poskytnuté od exportních úvěrových agentur (*Export Credit Agencies, ECA*) jako podíl na vývozu. Každá země přitom dostane 0, 1 nebo 2 body za každou proměnnou. Z jejich součtu poté vznikl celkový výsledek pro danou zemi. (Birdsall, Roodman, 2003)

Dříve než mohl být tento návrh použit k výpočtu investiční komponenty, došlo k jeho výrazné modifikaci tvůrci CDI. Za prvé byla vypuštěna část, která rozebírala exportní úvěrové agentury. ECA jsou agentury, které mají primárně zajišťovat zisk vývozců z bohatých států. Za druhé byla upravena část představující FDI. Bylo upuštěno od dvoubodového systému a začaly se používat aktuální podíly FDI na HDP investorské země. Dále vznikla potřeba vyjádřit kvalitu investic. To bylo zajištěno indexem Bribe Payers Index (BPI), který vydávala Transparency International (TI). Tento index hodnotí tendenci investorů uplácet v zahraničí. (Birdsall, Roodman, 2003)

Investiční komponenta představovala poměrně náročnou práci a tvůrci CDI si nebyli jisti, zda ji do indexu zařadit. Váhali ze dvou důvodů: (1) ne všechny investiční toky jsou přínosné pro rozvojové země a (2) bohaté země mají pouze omezené možnosti, jak usměrňovat FDI a navíc FDI nejsou ve své podstatě politika těchto zemí. (Birdsall, Roodman, 2003)

2.4.2 Metodika z roku 2004

V roce 2004 prošla investiční komponenta velkými změnami. Na komponentě společně s tvůrci začal pracovat Theodore Moran. Dá se říci, že změnil komponentu od základů a jeho metodika byla tvůrci použita bez jakékoliv úpravy. Jeho změny spočívaly v odstranění FDI, tak jak byly používány v předchozím roce a nahrazeny seznamem otázek, které zjišťovaly kvalitu investičních politik jednotlivých vlád. Seznam obsahoval 18 otázek, které byly rozděleny do pěti oblastí (viz níže). Podle odpovědí jednotlivých zemí, byly každé z nich přičteny nebo naopak strženy body. Maximální počet bodů se rovnal 100. První čtyři oblasti se vztahovaly k přímým zahraničním investicím a za ně bylo možno získat 80 bodů, poslední okruh se týkal portfoliových investic a ty představovaly 20 bodů. (Roodman, 2004)

1. Poskytování pojištění politických rizik (max. 30 bodů)
2. Prevence dvojího zdanění zahraničního zisku (max. 20 bodů)
3. Zabránění podplácení a jiných korupčních aktivit (max. 20 bodů)
4. Další opatření k usnadnění toků FDI (max. 10 bodů)
5. Podpora portfoliových investic (max. 20 bodů)

2.4.3 Metodika z roku 2013

Od roku 2004 se udály na indexu jen drobné úpravy. Převážně šlo o přidávání některých otázek nebo naopak, takže se počet pohyboval mezi 20 nebo 22 otázkami. Celkový počet bodů taky kolísal, v posledních letech se ustálil na 106. V roce 2013 došlo ovšem k výraznějším změnám. Především byla investiční komponenta přejmenována na komponentu finanční. Stalo se tak z důvodu přidání některých ukazatelů z indexu finanční utajenosti (FSI). Finanční komponenta se nyní skládá ze dvou částí, které mají obě stejnou váhu 50%. Kromě této podstatné změny, proběhly ještě dvě další. Došlo k vypuštění části o dvojím zdanění. Důvodem pro tento krok byla snaha vyhnout se dvojímu započítání. Problém dvojího zdanění řeší nově přidaný FSI. A poslední změna se týkala odstranění postihu za podporu dovozu na hostitelské trhy. Současná finanční komponenta obsahuje investiční část, která se skládá ze 17 otázek s maximem zisku 80 bodů a část o finanční transparentnosti. (Roodman, 2013)

3. Finanční komponenta

V následující kapitole se budu věnovat konkrétně analýze jedné ze sedmi komponent CDI a budu jednotlivé ukazatele komponenty rozebírat z hlediska jejich vztahu k přímým zahraničním investicím. Finanční komponenta CDI, dříve známá jako investiční, se snaží odrážet přínosy i zápory zahraničních investic, poskytování know-how, vztah domácích ekonomik k hostitelským, ochranu investic a chování investorů. Analýza komponenty bude provedena na základě metodiky z roku 2013 i s nejnovějšími změnami. Tvůrcem původní investiční komponenty byl Theodore H. Moran, který působí jako pedagog na Georgetown University ve Washingtonu, DC. Na změnách, které se provedly na komponentě v roce 2013, spolupracoval Petr Jánský z Karlovy Univerzity v Praze.

Investice směřující do hostitelských zemí mohou mít pozitivní nebo negativní dopad a to jak na straně příjemce, tak na straně investora. CDI konkrétně finanční komponenta tedy hodnotí a oceňuje takové politiky, které podporují investice do rozvojových zemí a zároveň dbají na transparentnost a legálnost provedených transferů (Roodman, 2013).

Finanční komponenta se skládá ze dvou částí, přičemž každá z nich má stejnou váhu 50 %. Polovina komponenty připadá na hodnocení politik, které podporují efektivní investování bohatých zemí do států, které nedisponují takovým kapitálem. Tato část bude předmětem analýzy. Druhá část komponenty, která byla představena až v roce 2013, jako součást změn v metodologii, penalizuje všechny bohaté státy za netransparentnost v oblasti investování.

První polovina komponenty, která se zaměřuje na podporu investic, je součástí indexu již od roku 2004. Jejím tvůrcem se stal Theodore Moran. Jeho metodika je založena na výzkumech národních politik, které jsou zkoumány pomocí vypracovaného seznamu otázek. Jednotlivé země získávají nebo ztrácejí body na základě odpovědí na 17 otázek. Celkový počet bodů, které státy mohou získat za otázky je 80, k tomu mohou země získat bonus v podobě 6 bodů v případě, že se aktivně zapojily při vedení Iniciativy pro transparentnost těžebního průmyslu (*Extractive Industries Transparency Initiative*, EITI). Maximální možný počet bodů je tedy 86. Otázky se dělí do čtyř oblastí: pojištění politických rizik, prevence korupce, další možnosti, jak usnadnit toky FDI do rozvojových zemí a portfoliové investice.

Při zpracovávání této kapitoly jsem vycházela především z materiálů vydávaných CGD a článků, které se zabývají rozvojem a investicemi. Pokud se jedná o zdroje, ze kterých jsem vycházela při zpracovávání částí, které se týkají vztahu FDI a jednotlivých ukazatelů komponenty, bylo jich poměrně velké množství. Naopak množství zdrojů, které měly

sloužit, jako podklad pro analýzu finanční komponenty, bylo téměř nulové. K samotné finanční komponentě byly k dispozici pouze dva dokumenty vydané organizací Center for Global Development (CGD). Jednalo se o technickou dokumentaci, vydávanou každoročně CGD a manuál k finanční komponentě, jejímž autorem je T. Moran, ale je vydáván také pod hlavičkou CGD. Technická dokumentace (Roodman, 2013) popisuje Commitment to Development index (CDI) jako celek a dále se soustředí na jeho jednotlivé dimenze. Text ukazuje metodiku výpočtu, která byla pro jednotlivé dimenze autory použita, bohužel se nejedná o podrobné vysvětlení. Technická dokumentace ani manuál nevysvětlují všechny potřebné kroky ke správnému výpočtu finanční komponenty. Navíc při porovnávání metodiky výpočtu v technické dokumentaci a manuálu, které jsou oba vydávány CGD, jsem objevila časté nesrovnalosti. Často byl uváděn jiný počet bodů nebo byly otázky trochu jinak formulovány. Abych zjistila, která informace je správná, musela jsem nejprve porovnávat otázky a body s tabulkou výsledků, podle níž autoři sestavují žebříček indexu. Dalším problémem bylo bodování jednotlivých otázek. Autoři bohužel nikde nevysvětlují, jaký počet bodů odpovídá určité odpovědi. Pokud by tedy někdo chtěl aplikovat výpočet finanční komponenty na některý stát, který třeba nepatří mezi 27 hodnocených, bude patrně potřebovat mnohem detailnější informace, jinak výsledek bude pravděpodobně velmi neporovnatelný.

3.1 Pojištění politických rizik

Investování na cizích trzích sebou nese řadu rizik a nepředvídatelných situací, které investoři nemohou ovlivnit. Na trhu vznikla poptávka po produktu, který bude chránit investované prostředky v zahraničí, a investoři budou mít jistotu, že o své peníze nepřijdou v důsledku politické krize cizí země. Zvyšováním jistoty firem v zahraniční trhy, narůstá ochota investorů vydávat své peníze, a tím zvyšovat objem přímých zahraničních investic. Rozvíjející se trhy nabízí velkou škálu možností, jak mohou firmy zlepšit svoji pozici na světovém trhu a zvýšit svoje zisky, ale zároveň představují rizika, která jdou mimo kontrolu investorů. Mezi takové nástrahy, které jsou nepříznivé pro investiční klima, patří války, občanské nepokoje, povstání, převraty nebo politický boj s terorizmem. K dalším rizikům, která hostitelské země představují, patří znemožnění převést zisk v místní měně na měnu domácí, vyvlastňování nebo poškozování zakázek či firem, které může vést ke ztrátě investic (OPIC, 2014).

Pojištění politických rizik je nástroj pro nadnárodní společnosti, který slouží ke zmírnění nebo odstranění rizik, které vyplívají z činnosti vlády hostitelské země. Pojištění politických rizik otevírá investorům možnost plně se soustředit na obchod a dává jim pocit jistoty, že nemohou přijít o své investice v důsledku negativní politické aktivity. Podle výzkumu, který MIGA zveřejnila v roce 2011, jsou politická rizika vnímána jako nejčastější obava investorů. Jako další se na seznamu obav při investování, umístil nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců, makroekonomická nestabilita a korupce (MIGA, 2011).

Tento typ pojištění poskytují jak soukromé společnosti, tak veřejné agentury. Soukromé společnosti nabízí pojistné krytí pro rozvinuté i rozvojové země s různou dobou platnosti. V případě veřejných poskytovatelů se jedná většinou o národní exportní úvěrové agentury (*export credit agencies, ECAs*), které mohou obstarávat jak jednotlivé exportní transakce, tak dlouhodobé investice. Na rozdíl od soukromých společností, které nabízejí své služby mezinárodně, veřejné agentury jsou nejčastěji oslovovány investory a obchodníky ze své země, kteří mají zájem expandovat na trhy do rozvojových zemí. (MIGA, 2014) V České republice funkci exportní agentury zastává Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP).

Pojištění politických rizik může investorům posloužit jako stimul ke zvýšení objemu investic, a tím i k rozšíření projektu a popřípadě k vyšším ziskům. Tím, že pojištění pokryje ztráty způsobené politickými nebo společenskými nepokoji, je často vnímáno jako nástroj pro zmírnění negativních vlivů, které působí na podnik. (Dreyhaupt et al., 2012)

Pojištění politických rizik všeobecně kryje veškeré náklady, které byly způsobeny vnějšími vlivy v důsledku politických nepokojů hostitelské země, ale ne všechny nabídky od společností, které se touto problematikou zabývají, jsou stejné. V téměř všech nabídkách se odráží tři politiky, které jsou pravděpodobně klíčové pro pojištění tohoto typu (Boop, 2013). Jedná se o:

- Vyvlastnění – odebrání a převedení soukromého majetku zahraničních investorů do područí hostitelské ekonomiky
- Politické násilí – tato politika kryje škody vzniklé na majetku v důsledku nezákonné činnosti, vyvolané politickým rozhodováním
- Nekonvertibilní měna – tato politika zajišťuje možnost vždy převést lokální měnu na domácí měnu

Pojištění politických rizik není běžným produktem, který by byl nabízen každou pojišťovnou v každé zemi. Na ochranu investorů se specializují společnosti, které nabízejí své produkty po celém světě. Velmi často tyto společnosti spolupracují s vládami hostitelských zemí a jejich politiky se zaměřují na podporu investic do zahraničí.

Objem FDI, které investor posílá do hostitelské ekonomiky, je často ovlivněn celkovým investičním klimatem v dané zemi a regionu. Nadnárodní podniky a finanční instituce velmi často zvažují právě politickou situaci hostitelské země. Aby se míra rizika pro investora co nejvíce snížila, je potřeba přijmout taková opatření, která budou mít globální rozsah a budou respektována světovým společenstvím. Tato opatření by měla koordinovat tři úrovně – ekonomika, průmysl a jednotlivé firmy. (Dreyhaupt et al., 2012)

Na makroekonomické úrovni by mělo dojít k posílení důvěry investorů ve vlády hostitelských zemí. Velmi záleží na zákonodárcích, jak nastaví politický systém ve své zemi. Pokud zde neexistují, měly by být přijaty zákony, které předejdou nezákonnému jednání a rizikům, která mohou být pro investory i hostitelskou zemi v konečném důsledku likvidační. Jednotliví investoři mohou lepšímu investičnímu prostředí pomoci tak, že budou mít co nejlepší pověst a budou se vyhýbat nezákonným nebo nedůstojným praktikám, jako je uplácení atd. (Dreyhaupt et al., 2012)

Role soukromých investorů, kteří investují finanční prostředky do rozvojových zemí, neustále roste. Zároveň s tím se zvyšuje potřeba služeb, které nabízí mezinárodní finanční instituce. Na jedné straně se jedná o národní organizace a na straně druhé stojí multilaterální instituce s celosvětovým rozsahem. Tyto organizace neposkytují investorům jen pocit jistoty, že nepřijdou o své peníze v důsledku nepříznivé politické situace, ale nabízí i znalosti, možnosti plynoucí z jejich postavení a spolupráci na projektech. Mezinárodní finanční instituce zaznamenaly v posledním desetiletí výraznou změnu, zvýšil se jejich podíl na projektech soukromých investorů a staly se podstatnými spoluhráči v boji s chudobou. Je také zaznamenatelný vzestupný trend v koordinaci a ve větší spolupráci jednotlivých finančních institucí, což vede k efektivnějším konečným výsledkům. Pokud budou chtít jednotlivé strany dosáhnout maximálních výsledků v oblasti rozvoje, bude nutné nastavovat projekty tak, aby se navzájem doplňovaly a vykazovaly určitou soudržnost.

3.1.1 Multilaterální organizace

A. Multilaterální agentura pro garanci investic

Multilaterální agentura pro garanci investic (*Multilateral Investment Guarantee Agency*, MIGA) se řadí do Skupiny Světové banky (WB). Skupina Světové banky je tvořena celkem pěti organizacemi, které následují cíl snížit chudobu ve světě prostřednictvím ekonomického posilování chudých zemí. Multilaterální agentura pro garanci investic je mezinárodní finanční institucí, která prostřednictvím nabídky pojištění politických rizik podporuje toky přímých zahraničních investic (FDI) do rozvojových zemí s cílem podpořit ekonomický růst, snížit chudobu a zvýšit životní úroveň lidí (MIGA, 2014).

Její pozornost je soustředěna především na oblasti, ve kterých lze dosáhnout největších změn a kam se investoři často z různých důvodů bojí investovat svůj kapitál. První takovou skupinou jsou nejchudší země světa, které jsou na seznamu Mezinárodní rozvojové asociace (IDA). Dále to jsou oblasti postižené válečnými konflikty, občanskými nepokoji a politickými represemi. Další oblastí, kterou MIGA výrazně podporuje, jsou tzv. investice Jih-Jih tedy investice z jedné rozvojové země do druhé. Její programy jsou nastaveny tak, aby co nejvíce napomáhaly vytváření nových pracovních míst, zlepšovaly životní úroveň, rozvíjely infrastrukturu a pomáhaly vytvářet nové příjmy z daní. V čele organizace stojí dvě významné skupiny: Rada guvernérů a Správní rada. Rada guvernérů je složena ze zástupců jednotlivých členských zemí a jejím úkolem je zaštiťovat organizaci a kontrolovat její počínání. Správní rada je uskupení, které se stará o celkový chod organizace a rozhoduje o podpoře projektů. Je složena z 25 osobností, které byly zvoleny. Rozhodovací pravomoc každého z nich je ovlivněna velikostí příspěvku země, kterou zastupuje. (MIGA, 2014)

MIGA byla založena 12. dubna 1988 a stala se tak zatím posledním členem Skupiny Světové banky. O potřebě takové instituce se uvažovalo už dlouho před jejím vznikem. Teprve v roce 1985 se celé jednání o vzniku instituce, která by chránila investory před politickými riziky, dostalo do konkrétnějších obrysů. V tomto roce vychází konvence, která je vydána Světovou bankou a která shrnuje poslání nově vznikající instituce. Podle ustanovení z roku 1985 by měla nová instituce podporovat tok kapitálu a technologií do rozvojových zemí v souladu s potřebami rozvojového světa, které povedou k podpoře zahraničních investic a které budou respektovat nastavené standardy. Členem se mohl stát kterýkoliv člen Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD). Na začátku měla MIGA 29 členů,

v současné době MIGA soustředí 180 členských států (155 rozvojových a 25 industrializovaných států) včetně České republiky. Členské státy odvádí do rozpočtu organizace pravidelné příspěvky. Jedná se o poměrnou částku vzhledem k HDP země. (MIGA, 2014)

MIGA poskytuje pojištění pro širokou škálu projektů ve všech odvětvích po celém světě. Pojištění, které nabízí MIGA, se specializuje na pět typů politických rizik:

- **Omezení převodu měny a její přesun** – MIGA poskytuje ochranu investorům v případě, že investor nebude moci místní měnu legálně převést na tvrdou měnu, případně ji nebude moci převést mimo hostitelskou zemi v důsledku politických rozhodnutí
- **Vyvlastnění** – ochrana investorů proti jakémukoliv vyvlastňovacímu procesu vedeného ze strany vlády
- **Válka, terorismus a občanské nepokoje** – ochrana proti zničení, poškození nebo odcizení majetku investora v důsledku ozbrojených akcí vedených vládou nebo proti vládě
- **Porušení smlouvy** – MIGA poskytne náhradu v případě porušení nebo vypovězení smlouvy ze strany hostitelské vlády
- **Nedodržování finančních závazků** – ochrana proti nedodržení povinností ze strany smluvních partnerů v hostitelské zemi

MIGA zaručuje krytí takovým investicím, jako jsou úvěry nebo vlastní kapitál akcionářů. Další možností, kterou MIGA svým klientům nabízí, je pojištění takových typů investic, jako jsou manažerské smlouvy nebo dluhopisy. Standardní doba pojištění je poskytována v rozmezí od tří do patnácti let s možností prodloužení o pět let v případě projektů, které ovlivňují přírodní a klimatické podmínky. (MIGA, 2014)

MIGA od počátku její existence čelila kritice ze strany mnoha neziskových organizací a některých vlád jak v rozvinutém, tak v rozvojovém světě. Stížnostmi na některé projekty Multilaterální agentury pro garanci investic se zabýval i Úřad veřejného ochránce práv (*Office of the Compliance Advisor/Ombudsman, CAO*), který spadá přímo pod výkonného ředitele Skupiny Světové banky. Má za úkol hodnotit činnost jednotlivých členů a případně poskytovat rady v oblasti zlepšení poskytovaných služeb. Na základě vypracovaných posudků, pak doporučil řešení a vyzval MIGA, aby přijali a vylepšili některé praktiky a vyvarovali se projektů, které mají prokazatelně špatný vliv na hostitelské země. (CAO, 2014) I přes viditelný pokrok v politice a jednání, kterým MIGA v průběhu své existence prošla, se

stále můžeme setkávat s některými nevhodnými aktivitami. MIGA jako multilaterální rozvojová agentura a člen Skupiny Světové banky by měla podporovat pouze investice do rozvojových zemí s požadavkem vysokých sociálních a environmentálních standardů. Jako jedna z předních organizací na podporu zahraničních investic a rozvoje by neměla podporovat projekty, které nepřispívají k rozvoji nebo dokonce porušují standardy, které sama deklaruje a zavazuje se je dodržovat.

Jedním z témat, které čelí kritice, je upřednostňování jednoho regionu před druhým. Kritici často poukazují na to, že MIGA je aktivnější v regionech, kde je míra politického rizika nižší, vlády jsou stabilnější a jsou zde přívětivější podmínky pro zahraniční investory (Samboma, 1996). Podle názorů několika odborníků by se mohl podíl zahraničních investic v nestabilních rozvojových regionech zvýšit, pokud MIGA bude více usilovat o zlepšení místních ekonomických podmínek, které přispějí k vytvoření atraktivnějšího podnikatelského prostředí. Někteří kritici připisují chybu propagaci investičních příležitostí a v nabízení nižšího pojistného krytí, jiní poukazují na to, že nízká míra zahraničních investic je výsledkem politické neochoty a byrokracie v rozvojových státech. (Shorrocks, 2001) Podle nich je právě nedostatek politické vůle hlavní důvodem nedostatečného zájmu ze strany investorů a MIGA by se měla více soustředit na vyjednávání s vládami rozvojových států, aby dosáhla většího otevření trhu pro zahraniční kapitál.

Kritika se také snáší na některé projekty, které jsou vedeny pod ochranou MIGA a podle některých nevládních agentur a sdružení poškozují životní prostředí a mají nežádoucí vliv na vývoj místních obyvatel. Nevládní organizace Bretton Woods Project uvádí několik příkladů projektů, které byly vedeny velkými nadnárodními společnostmi jako je Coca Cola, Citibank, těžařské a developerské společnosti, které investovaly do rozvojových oblastí a způsobily zde environmentální a sociální problémy (Bretton Woods Project, 2001). Po vlně kritiky, která se snesla na projekty, MIGA podnikla řadu kroků směřující k zlepšení sociálních i environmentálních dopadů svých projektů, jedním z nich bylo i přejetí dokumentu: Prohlášení o dodržování standardů pro sociální a environmentální udržitelnost.

Dalším faktorem, který je kritizován, je moc, kterou MIGA disponuje vůči světovému společenství. MIGA disponuje silnou členskou základnou a jako člen Skupiny Světové Banky a má poměrně mocné postavení. Tyto dva faktory mohou představovat jednak velkou výhodou v jednání s mezinárodním společenstvím, skrz nějž může prosadit mnoho pozitivních opatření, na druhou stranu se to dá využít v některých případech jako mocenský prostředek (Bretton Woods Project, 2001).

B. Mezinárodní finanční korporace

Mezinárodní finanční korporace (*International Finance Corporation, IFC*) je mezinárodní finanční institucí, která vznikla v roce 1956 a stala se jedním z členů Skupiny Světové banky. IFC je celosvětově největší multilaterální organizací, která se soustředí na podporu soukromého sektoru v rozvojových zemích. Jejím cílem je podpora soukromých společností, které investují na trhu rozvojových zemí, podněcují růst ekonomiky, vznik pracovních míst a zlepšení podnikatelského prostředí. IFC nabízí tři typy služeb: investiční služby, poradenské služby a zprostředkovatelské služby. Kromě spolufinancování některých projektů nebo poskytování půjček, nabízí IFC poradenství investorům a pomáhá vládám rozvojových zemí vytvářet podmínky, které budou přispívat k lepší ekonomické situaci a podporovat toky přímých zahraničních investic. (IFC, 2014)

Posláním Mezinárodní finanční korporace, tak jak sama uvádí, by měla být podpora zahraničních investic ze soukromého sektoru, které budou mířit do nejpotřebnějších oblastí světa a povedou ke snížení chudoby a lepšímu životnímu standardu lidí. Pravdou je, že vedle úspěšných projektů s pozitivním dopadem na rozvoj, IFC podporuje i takové projekty, které splňují sice podmínku soukromého financování, ale už odporují druhé části, tedy že by měly snižovat míru chudoby a být investovány v nejvíce potřebných oblastech. IFC často čelí kritice ze strany vlád, NGOs i místních komunit, kteří si stěžují na projekty a jejich negativní dopady, které jsou podporovány zcela nebo zčásti financemi IFC. Podle nich se IFC nevěnuje skutečným dopadům na místní komunity, ale soustředí se na zisk, který investoři generují na úkor místních obyvatel a podnikatelů. (CIEL,2000) Nevládní organizace Bretton Woods Project uvádí příklady investic, které vznikly i díky podpoře IFC: výstavba drahých soukromých škol a luxusních hotelů v Pákistánu, Ugandě, Egyptě nebo na Maledivách, nebo investice do pivovarů v Rusku, Rumunsku i České Republice. IFC se brání tím, že díky FDI a poradenským službám, které nabízí, posilují ekonomiku hostitelských zemí, tvoří pracovní místa a napomáhají vzniku konkurenceschopných podniků. Ovšem podle prováděných výzkumů, některé projekty financované IFC mají negativní vliv na sociální a životní prostředí cílových zemí a dokonce se objevil případ porušování pracovních práv. U organizace jako je IFC, která je jednou z předních finančních institucí a člen Skupiny SB, je podpora takových projektů nepřijatelná.

Pod vlivem narůstající kritiky ze strany obyvatel rozvojových zemí, lokálních i mezinárodních nevládních organizací a některých investorů, přijímá IFC v roce 2006 Úmluvu o sociální a environmentální udržitelnosti. Ta společně s dalšími kroky má zajistit ze

strany IFC podporu pouze takových projektů, které budou podporovat rozvoj místních komunit, nebudou škodit životnímu prostředí, přesunou investiční zájem IFC do nejchudších zemí a podpoří malé a střední investory. Většina kritiků se shoduje, že přijetí takových kroků je tou správnou cestou, ale určitě se to nedá pokládat za konečné řešení. Poukazují na to, že IFC nemá dostatečné kontrolní mechanismy, které by monitorovaly a vyhodnocovaly jednotlivé dopady projektů. (CIEL, 2000) I přes podniknuté kroky a začlenění přísnějších sociálních a environmentálních norem do rozhodovacího procesu o podpoře projektů IFC, se naneštěstí můžeme stále setkávat s projekty, jejichž podporovatelem je IFC a nejsou zcela v souladu s jejich zásadami v tom lepším případě, v tom horším dokonce porušují nastavené standardy nebo využívají rozvojové země k obohacování.

C. Rozvojové banky

Multilaterální rozvojové banky (*Multilateral development banks*, MDBs) jsou mezinárodní finanční instituce, které se zaměřují na poskytování finančních prostředků a odborného poradenství v oblasti ekonomického a sociálního vývoje rozvojových zemí. Typickým znakem rozvojových bank je různorodost jejich členů. Členy rozvojových bank tvoří jak rozvinuté, tak rozvojové země. Mezi největší a nejdůležitější rozvojové banky patří Africká rozvojová banka, Asijská rozvojová banka, Americká rozvojová banka a Evropská banka pro obnovu a rozvoj. Mimo tyto čtyři největší banky existuje řada menších regionálních rozvojových bank. Multilaterální rozvojové banky navzájem spolupracují a koordinují svoje programy a účastní se společných jednání i s dalšími vysoce postavenými mezinárodními finančními institucemi. Jednou z hlavních aktivit multilaterálních a regionálních rozvojových bank je podpora, zajišťování a povzbuzení investičních příležitostí. (WB, 2013)

Multilaterální rozvojové banky disponují několika výhodami oproti menším finančním institucím. Rozvojové banky nabízejí některé služby, které nejsou tak běžné na trhu anebo služby, které jsou sice nabízeny jinými institucemi, ale jsou drahé a tím pádem nevýhodné a nákladově neefektivní (Mutambatsere, 2013). Tyto kritéria hrají velkou roli v rozhodování investorů a rozvojové banky si tyto komparativní výhody uvědomují.

Jednou z dalších výhod, kterou multilaterální rozvojové banky mohou díky svému postavení nabídnout, je role prostředníka mezi státy a zahraničními investory. K tomu jim přispívá jejich nadnárodní charakter. Díky svému vlivu mohou prosazovat v členských

zemích jednotné požadavky pro proudění zahraničních investic. Mohou se snažit sjednotit pravidla pro kontrolu projektů, koordinují toky finančních prostředků a chrání hostitelské země i investory před případnými negativními vlivy a ztrátami (Mutambatsere, 2013).

Multilaterální rozvojové banky také těží z výhod a určitého druhu imunity, které jim opět dává jejich postavení a velikost. Ve většině svých členských zemí MDBs zaujímají roli prioritního věřitele, což jim opět dává možnost účastnit se mnoha rozhodovacích procesů a investorům to dává větší jistotu, že nepřijdou o své peníze (Mutambatsere, 2013). MDBs jsou mnohem méně ohroženi kolapsem v důsledku politické nestability než jejich menší partneři.

Rozvojové banky jsou především instituce, které dávají možnost investovat do oblastí a projektů, které nebudou mít takovou návratnost, ale budou přispívat k rozvoji. Měli by usnadnit pronikání soukromých investorů na trh a přispívat ke snížení politických rizik, které jsou škodlivé jak pro investory, tak pro hostitelské země. Pokud nebudou investoři ochotni posílat svoje peníze do nestabilního prostředí hostitelských zemí, mohou se rozvojové země dostat do hlubšího ekonomického a sociálního propadu (Nelson, 2013).

D. Analýza ukazatele Multilaterální organizace

Tento ukazatel hodnotí, zda jsou země součástí alespoň jedné ze tří významných mezinárodních finančních institucí: Multilaterální agentura pro garanci investic (MIGA, 5 bodů), Mezinárodní finanční korporace (IFC, 3 body) a regionální rozvojové banky (2 body). Každá z těchto organizací by měla poskytovat pojistné krytí proti politickým rizikům, zvýhodněné půjčky pro malé a střední investory a měla by dbát na sociální i environmentální udržitelnost. Členství v těchto institucích by mělo zaručit, že státy investující na trhy rozvojových zemí budou dodržovat nastavená pravidla, jimiž budou přispívat k rozvoji chudých států. Výpočet tohoto ukazatele je poměrně jednoduchý. Autoři připisují každé zemi určitý počet bodů, podle toho zda jsou nebo ne součástí těchto organizací. MIGA je organizace, která se specializuje konkrétně na pojišťování politických rizik, a zastává významnou funkci na světovém trhu s tímto typem služeb. Dnes je členem MIGA většina států světa, což z ní činí mocnou instituci.

Další organizací, která byla zvolena autory indexu, je IFC. Nižší bodové hodnocení IFC oproti MIGA je důsledkem toho, že politika a služby IFC jsou výhodné pro mnohem menší okruh investorů. Poslední v řadě multilaterálních organizací jsou regionální rozvojové banky. Každá země může být členem kterékoliv rozvojové banky. Například USA je členem všech čtyř největších rozvojových bank. Podle autorů indexu, by měla země být členem

především rozvojové banky, která působí v regionu země. Pokud je členem rozvojové banky, která ovšem nepůsobí v oblasti země, potom stát žádné body neobdrží. (CGD, 2012)

V roce 2012 se seznam hodnocených zemí rozrostl o pět nových států. Mimo jiné státy se do výpočtu CDI zařadila i Česká republika. Podle technické dokumentace z let 2012 i 2013 vydané CGD, by měly země získávat body za členství v jednotlivých organizacích. Pokud se autoři CDI rozhodují na základě ještě dalších kritérií, z dané dokumentace to nevyplývá. V roce 2012 i 2013 Česká republika za oblast multilaterálního pojištění získala z celkového skóre deseti pouze sedm bodů. Pokud tedy neexistují žádná jiná kritéria, pak podle autorů CDI ČR není členem IFC. Podle statistik IFC je ovšem ČR členem už od roku 1993.

3.1.2 Národní investiční agentury

Kromě velkých multilaterálních agentur, které nabízejí pojištění politických rizik a zajišťují koordinaci toků přímých zahraničních investic mezi několika státy, existují i agentury, které nabízejí tento typ služeb na národní úrovni. Většinou se jedná o nějaký typ exportních, investičních bank nebo exportních úvěrových agentur. Národní agentury přizpůsobují své služby investorům dané země a dohlížejí na toky zahraničních investic ze státu. Jejich služby jsou do velké míry podobné multilaterálním agenturám. Kromě nabízených finančních a pojistných služeb by měly agentury dohlížet na to, jak investoři a jejich projekty odpovídají nastaveným standardům v oblasti životního prostředí, pracovních podmínek a lidských práv. Podle doporučení OECD by měly ECAs koordinovat jednotlivé projekty a investice, monitorovat situaci v hostitelských zemích a sledovat pozitivní i negativní dopady zahraničních investic na investora i na hostitelskou zemi (OECD, 2012).

A. FDI a environmentální standardy

Narůstající objem toků přímých zahraničních investic do rozvojových zemí a zrychlený ekonomický růst může být do určité míry odpovědný i za poškozování životního prostředí. V souvislosti s dopady FDI na životní prostředí se často zmiňuje termín „ráje znečištění“ (*pollutions havens*). Hypotéza „ráje znečištění“ říká, že FDI budou ustupovat ze zemí s vysokými environmentálními standardy a budou přitahovány oblastmi s nízkými standardy (WWF, 2003). Nížší environmentální standardy jsou typické právě pro rozvojové země a ty je využívají k přilákání nových firem. Zahraniční investoři tohoto využívají a přesouvají svoje podniky do zemí, kde nemusí dodržovat, tak striktní pravidla ochrany

životního prostředí jako ve svých domovských zemích (Gray, 2002). Zároveň tím, ale přispívají k prohlubování některých významných environmentálních problémů.

Úspěšnost projektů se kromě finančních zisků, dá posoudit i podle jeho vlivu na společnost a životní prostředí. Názory odborníků na to, zda a do jaké míry ovlivňují přímé zahraniční investice životní prostředí hostitelských zemí, jsou různé. V praxi se můžeme setkat s oběma případy, a to jak s pozitivními, tak i s těmi negativními. V případě, že investor bude dodržovat nastavená pravidla a politika hostitelské země v oblasti životního prostředí bude správně nastavená, měly by investice mít pozitivní dopad na životní prostředí hostitelské země. Přínos FDI do hostitelské země je ovlivněn nejen investorovým přístupem, ale i možnostmi dané země. Jedná se především o technologickou úroveň a účinnost environmentálních politik, která rozhoduje na straně hostitelské země. Na druhé straně investor přináší do rozvojových zemí nové technologie a postupy a tím zvyšuje efektivitu výroby a snižuje ekologickou zátěž. Pokud FDI míří do země, kde se z velké části využívají zastaralé postupy a ekologicky nevyhovující technologie, přináší sebou investor modernější a bezpečnější zařízení. To přispívá nejen ke zvyšování environmentálních standardů v zemi, ale i k větší efektivitě a bezpečnosti práce. FDI a větší efektivita práce v hostitelských zemích přispívá k zvyšování příjmů obyvatel a následně může vést k požadavkům na kvalitnější životní prostředí a vyšší environmentální standardy. (Liang, 2006)

Mezi funkce mezinárodních finančních institucí, jako jsou nadnárodní multilaterální investiční instituce a národní exportní agentury, patří i dohled nad projekty a jejich environmentální udržitelností (WWF, 2003). Mezinárodní finanční instituce prověřují ekologické dopady předkládaných projektů a v případě, že vykazují příliš velké riziko, mají instituce právo požádat investora o přepracování nebo mohou takový projekt odmítnout.

Mezi ty, kdo budou prosazovat vyšší environmentální standardy a postihy za jejich porušování, by měly určitě patřit nejen nadnárodní agentury a agentury domácích zemí, ale především obyvatelé hostitelských národů. Problémem je, že environmentální problémy ve stínu těch existenčních ustupují do pozadí. Je důležité, aby existovaly nevládní organizace (NGOs), které se zajímají o tyto problémy a snaží se ve spolupráci s vládami a multilaterálními organizacemi, prosazovat větší transparentnost investičních projektů a lepší postupy pro zachování kvalitního životního prostředí. (WWF, 2003)

Vyšší ekonomická aktivita a boj o zisk zahraničních investic mezi i uvnitř jednotlivých států je jedním z důvodů, proč dochází k zastírání environmentálních problémů ze strany rozvojových zemí (Gray, 2002). Pro úspěšné dodržování alespoň minimálních

environmentálních standardů nastavených světovým společenstvím je potřeba, aby investoři i hostitelské země spolupracovali a snažili se dosáhnout co nejvyšších environmentálních standardů jako jednotlivci i jako partneři. Konkurenční boj na straně investorů a snaha získat nové finanční zdroje na straně hostitelských zemí sebou přináší chování, které často otázku životního prostředí odsouvá do pozadí (WWF, 2003). Přitom, aby byly investice dlouhodobě udržitelné, musí brát do úvahy i jejich ekologické dopady.

Investiční dohody by neměly odporovat jednotlivým mezinárodním dohodám týkajících se oblasti životního prostředí. Pokud nebudou tyto dohody sledovat stejný cíl, bude obtížné efektivně se zasazovat o dodržování stanovených norem. Mezinárodní investiční a environmentální dohody by měly zaštiťovat globální zájmy, ale zároveň by neměly stát proti těm národním a měly by poskytovat dostatečnou volnost představitelům států v rozhodování o svých přírodních zdrojích. Investoři by měli zodpovědní za dodržování environmentálních norem po dobu působení v hostitelské zemi. Měli by se zasazovat o používání ekologicky vhodných technologií a postupů, které budou sloužit jako příklad dalším společnostem v zemi. (WWF, 2003)

Poškození životního prostředí nemusí být patrné okamžitě, většinou se projeví až později. Proto je potřeba dodržovat nastavené environmentální standardy a zasadit investice do komplexního postupu, který zajistí udržitelný rozvoj. Silnější mezinárodní a meziregionální vazby by měly přispět k důkladnějšímu dodržování environmentálních standardů a ke koordinaci regulačních procesů a podpořit tak životní prostředí i pozitivní dopady přímých zahraničních investic. Přímé zahraniční investice mohou pomáhat hostitelské zemi ekonomicky, ale často ve větší či menší míře na úkor místního i globálního životního prostředí.

B. FDI a pracovní standardy

Na otázku, jak ovlivňují přímé zahraniční investice pracovní standardy a práva zaměstnanců v rozvojových zemích, se nabízí podobně jako u problematiky životního prostředí, dvě intuitivní odpovědi. Existují zastánci pozitivního vlivu, kteří poukazují na přínos v podobě nových, modernějších technologií, zavedení vyšší bezpečnosti práce a posílení ekonomického růstu, který povede k vyšším platům a tudíž lepším pracovním podmínkám. Na druhé straně stojí kritici FDI, nadnárodních společností a globalizace, kteří přichází s argumenty proti pozitivnímu dopadu investic na pracovní podmínky zaměstnanců v hostitelských zemích. Poukazují na to, že boj o získání FDI mezi zeměmi i

mezi jednotlivými oblastmi vede ke snižování pracovních standardů a představitelé států se budou soustředit na přilákání firem a nebudou věnovat pozornost svým obyvatelům (Oman, 2000). Státy lákají zahraniční investory na daňové úlevy a někdy i volnější pracovní předpisy. S rostoucím objemem FDI do rozvojových zemí se začaly analyzovat i jejich dopady na hostitelskou zemi a výzkumy ukazují, že investoři a jejich praktiky mohou mít jak pozitivní, tak negativní vliv. To, jaký bude nakonec výsledný efekt na zaměstnance a pracovní standardy, je ovlivněno mnoha determinanty.

Všeobecné závěry z několika výzkumů ukazují, že dopady přímých zahraničních investic na pracovní podmínky jsou však většinou pozitivní. Objem toků přímých zahraničních investic se zvyšuje v případě, že v zemi jsou nastaveny pevné pracovní podmínky a země je politicky stabilní (Kučera, 2002). Naopak, pokud země vykazuje příliš vysoké pracovní náklady na zaměstnance, tak to působí na příchod zahraničních investorů spíše negativně. Investoři dávají proto přednost zemím s nižšími pracovními standardy. Nižší pracovní normy pro investory představují zisk v podobě nízkých nákladů na pracovní sílu. Nízké náklady, které nabízejí rozvojové země, jsou jednou z jejich největších komparativních výhod. Investoři za stejnou práci, kterou vykonají pracovníci v rozvojových zemích, zaplatí mnohem méně než v případě výroby ve svých domovských zemích. Na druhou stranu jsou platy zaměstnanců zahraničních firem často nadprůměrné v porovnání s příjmy lidí, kteří působí ve stejném oboru, ale pracují pro domácí společnosti. (Oman, 2000)

Zda budou mít přímé zahraniční investice kladný nebo záporný vliv na pracovní podmínky místních obyvatel je dán také tím, z jakých zemí investoři přichází. Pokud se v domovské zemi investora dodržují vysoké standardy a pracovní práva, pak je pravděpodobné, že společně s investicemi přijdou do hostitelské země i tyto zvyky. Pravděpodobně nebudou tak striktní a budou vycházet ze současného stavu pracovních norem v hostitelské zemi. Postupem času by však mohlo dojít k vytváření tlaku na zvyšování lokálních standardů a na zlepšení podmínek pro život. Z příchodu nadnárodních společností na trh hostitelské ekonomiky mohou profitovat i domácí firmy. Domácí firmy mohou využívat nové technologie, zaměstnávat kvalifikované pracovníky a zvyšovat svoji konkurenční schopnost. (Penfold, 2004)

Kromě těchto pozitivních případů ovšem existují i ty záporné. Investoři někdy využívají velkého zájmu rozvojových zemí po přímých zahraničních investicích. Tyto země sráží svoje pracovní standardy na úplné minimum a tím lákají zahraniční investory, kteří v tom vidí velké zisky. Lidé v takových podnicích pracují buď za stejných, nebo dokonce horších podmínek, než by je čekaly ve firmách na domácím trhu. (Kučera, 2002) Nadnárodní

firmy byly dokonce usvědčeny a potrestány z porušování pracovních práv v zemích, jejichž právní legislativa je v této oblasti nedostatečná. Těmto případům by měly zabraňovat analýzy a kontroly prováděné multilaterálními finančními institucemi nebo národními exportními agenturami, které chrání investory proti případným pojistným ztrátám.

C. FDI a lidská práva

Dopad přímých zahraničních investic na lidská práva v hostitelských zemích je do určité míry podobný jako u pracovních standardů. Vliv FDI na lidská práva a lidský rozvoj je z velké části nepřímý. Pokud budou přímé zahraniční investice nastaveny tak, že budou mít pozitivní dopad jak na životní prostředí, tak na pracovní podmínky lidí v hostitelských zemích, potom budou FDI přispívat i lepším životním podmínkám a tudíž lidskému rozvoji. Vyšší ekonomický růst přispívá ke zvyšování životní úrovně obyvatel, zvyšování gramotnosti, snižování kriminality, snižování úmrtnosti, atd. Naopak pokud budou porušována v podnicích pracovní práva, potom bude docházet s největší pravděpodobností i k porušování lidských práv. (SOMO, 2008)

D. Vlivy na domácí politiky

Boj o investice nesvádí mezi sebou pouze hostitelské země. Stejně tak, jako se snaží hostitelské země přilákat zahraniční investory, tak domácí země investorů bojují o to, aby investoři zůstali. Zvláště pak, pokud se jedná o odvětví průmyslu, která jsou klíčová pro danou zemi a zaměstnávají mnoho lidí. V případě, že podnikání v zemi, kde začnou být náklady pro investora příliš vysoké a podnikání tedy nevýhodné, přesouvají se firmy do zemí s nižšími výrobními náklady. Tyto kroky se často neshodují se zájmy domácí ekonomiky, která se snaží si investory udržet. Domácí země investora může posoudit, co by odchod investora znamenal pro její ekonomiku a obyvatele a pokusit se investora v zemi udržet (Moran, 2006). Firmám jsou nabízeny nejrůznější výhody a úlevy ze strany domácího státu. Mezi způsoby, které země používají k udržení si těchto firem, patří i odmítání projektů národními pojistnými agenturami (Moran, 2006). To, že se rozvinuté země uchylují k takovým krokům, aby firmám co možná nejvíce znepříjemnily odchod do zahraničí, je s ohledem na jejich postavení, jako podporovatelů rozvoje nevhodné.

Pokud se investor dostane do situace, kdy jeho firma přestává generovat zisk a prosperovat, je často lepší odchod do zahraničí. V případě, že investor úspěšně pronikne na zahraniční trhy, existuje zde vysoká pravděpodobnost, že jeho základna bude v domácí zemi

silnější, zvedne se počet dobře placených míst a podpoří se i růst ekonomiky (Moran, 2006). Firma by se mohla ocitnout v situaci, kdy investor nepřesune svůj kapitál do zahraničí a kvůli vysokým nákladům, by se mohla na domácím trhu stát nekonkurenceschopnou.

Podobně nevhodným jednáním, jako je nepojištění projektů, které míří do zahraničí z ekonomicky citlivých oblastí rozvinutých zemí, jsou případy, kdy národní agentury preferují firmy, jejichž majiteli jsou příslušníci domácí země. S vývojem přímých zahraničních investic se vyvíjí i přístup k firmám. Když národní agentury začínaly se službami, tak si u nich mohly projekty pojišť pouze firmy, jejichž majitelé měli správnou státní příslušnost. Rozhodování se na základě státního občanství se ale nelíbilo firmám, které měly podstatnou úlohu v domácí ekonomice, ale pocházely odjinud. Proto dochází k posunu a upouští se od národnostního posuzování. Přesto se i dnes vyskytují případy, kdy národní pojišťovací agentury nejsou ochotny poskytnout služby investorům, kteří nemají státní občanství daného státu. (Moran, 2006)

E. Analýza ukazatele Národní agentury

Tento ukazatel se soustředí na to, zda hodnocené státy mají vlastní agenturu, která poskytuje pojištění politických rizik a podporuje investory z vlastní země. A zda národní agentury hodnotí a monitorují projekty a jejich dopady v oblasti environmentálních, sociálních a pracovních standardů. Zároveň autoři indexu zkoumají, jak na investice reagují země investorů, zda je podporují nebo se snaží investory udržet ve vlastní zemi. Výpočet je opět poměrně jednoduchý, i když v porovnání s předchozí částí, zde dochází i k odečítání bodů. Každá země získá 15 bodů, pokud má vlastní agenturu, která podporuje toky investic do rozvojových zemí. Z tohoto počtu bodů země ztrácí, pokud agentury podporují takové investice, které nemusejí přispívat k rozvoji. Agentura by měla plnit funkci zprostředkovatele, který by měl dbát na zájmy obou stran. CDI kladně hodnotí politiky států, jejichž investoři se snaží pronikat na zahraniční rozvojové trhy, přestože je s nimi spojena řada rizik. CDI naopak penalizuje státy za všechny kroky investorů, které jsou v rozporu s úspěšným rozvojem chudých států a působí negativně. Za tuto oblast Česká republika získala plný počet bodů a žádné jí nebyly strženy. Podle autorů CDI (2013) má ČR kvalitní exportní agenturu, která hodnotí a monitoruje všechny projekty.

3.2 Korupce

Korupce je podle organizace Transparency International (TI, 2014) definována, jako jakékoliv zneužívání moci k osobnímu prospěchu. Všeobecně je vnímána jako morální selhání jednotlivce nebo státu, které se projevuje porušováním norem a pravidel. Do oblasti korupce patří i úplatkářství. Úplatkářství je jednání jednotlivce nebo skupiny, která poskytne peníze nebo jiné výhody s cílem ovlivnit rozhodovací proces. Korupce je sociální anomálií, která je schopná poškodit základy fungující ekonomiky a narušit její strukturu. Korupce je jev, který dnes výrazně ovlivňuje mimo jiné i rozvoj států. Proti korupci se v posledních letech podniklo několik kroků, které byly provedeny mezinárodními organizacemi, vládami nebo jednotlivci. Transparency International je organizací, která se prioritně soustředí na boj s korupcí po celém světě. TI pravidelně zveřejňuje výsledky Indexu vnímání korupce (*Corruption perceptions index, CPI*) a i podle nejnovějších výsledků z roku 2013, se opět ukázalo, že korupce je rozšířeným a vážným problémem. Boj s korupcí bude „během na dlouhou trať“ a je docela pravděpodobné, že nebude nikdy odstraněna úplně. To ale neznamená, že se nedá účinně eliminovat. Pokud budou protikorupční opatření zakomponována na všech úrovních politiky, mohou být negativní důsledky korupce sníženy na minimum. Míra korupce v zemi je jedním z ukazatelů, podle kterých se investoři rozhodují, zda budou v zemi investovat. Pokud má hostitelská země vysokou míru korupce, je mnohem méně zajímavá pro investory ze zahraničí. Zároveň ale mohou nastat případy, kdy investoři využívají tohoto problému a za „poměrně nízkou“ částku si mohou koupit postavení na trhu hostitelské země.

Pro boj s korupcí je důležité nejen odstranit samotné korupční jednání, ale, a to je možná ještě důležitější, snažit se odstranit důvody, které vedou ke korupčnímu jednání. Pokud má být boj s korupcí co nejúčinnější, potom musí společnost přijmout celkovou reformu. Konkrétní opatření proti korupci zahrnují nejen přijetí právních předpisů, které budou trestat korupci, ale také například vývoj investigativní žurnalistiky, decentralizace moci, zvýšení odpovědnosti, vzdělávání soudců, nulová tolerance vůči korupci atd. Podle většiny odborníků má korupce na tok přímých zahraničních investic do rozvojových zemí silně negativní vliv (Robertson, Watson, 2004). Ve výsledku tedy negativně ovlivňuje i ekonomický rozvoj země.

Významným dokumentem, který se zaměřil na odstranění korupčního jednání, je Úmluva OECD proti úplatkářství z roku 1997. Přijetí této úmluvy bylo důležitým krokem v boji proti korupčnímu jednání. Úmluva se stala ústředním mechanismem ke stíhání

korupce nadnárodních investorů vůči úředníkům v rozvojových zemích. (Moran, 2006) Na základě této Úmluvy, kterou přijaly všechny členské státy OECD a i některé nečlenské, se uplácení státních úředníků v rozvojových zemích stalo trestným činem. Korupce je celosvětovým problémem a státy by se měly plně podílet na boji s korupcí v mezinárodních finančních operacích (OECD, 2011). Přijetím Úmluvy se státy stávají automaticky součástí i vícefázového kontrolního procesu. Podle OECD (2014) se jedná celkem o tři kontrolní fáze. První fáze se zaměřuje na to, zda zákony zemí, které přijaly Úmluvu, postihují korupční jednání v rozvojových zemích a jsou v souladu s cíly této Úmluvy. Odborná komise hodnotí jednotlivé státy a vzájemnou spolupráci mezi nimi. Druhá fáze představuje jeden týden schůzek a jednání na jedné straně s experty OECD a na straně druhé s významnými představiteli jednotlivých sfér zkoumaného státu. Obě strany by měly posoudit, jak přijaté zákony fungují v praxi a jak si země s korupcí nadnárodních investorů v rozvojových zemích dokáže poradit. Třetí fáze vznikla až v roce 2009 a všechny země by jí měly projít do roku 2014. V podstatě se jedná o pokračování druhé fáze. Státy procházejí kratšími a mnohem detailnějšími evaluacemi než ve fázi druhé. Evaluační komise hodnotí pokrok v řešení problémů, které byly identifikovány v druhé fázi.

I přes veškerá protikorupční opatření se stále s korupcí, a to nejen v rozvojových zemích, setkáváme. Moran (2012) uvádí příklad výzkumu, který přichází s důkazy ze zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky, kde nadnárodní podniky přišly na způsob, jak obejít místní zákony a Úmluvu OECD proti úplatkářství. Z podrobné analýzy mezinárodních smluv a zahraničních investic vyplývá, že některé nadnárodní společnosti používají velmi sofistikované postupy v obcházení protikorupčních zákonů. Aby se vyhnuly případnému riziku stíhání za korupční jednání ve své zemi, přišly nadnárodní společnosti s praktikami, jako jsou pozdější platby za vykonané služby (jedná se o velmi sofistikované postupy, které technicky umožní investorům vyhnout se podezření z uplácení) nebo poskytování peněžních darů příbuzným a kamarádům významných lidí, kteří mají potřebnou pravomoc. Veškerá tato zjištění byla OECD zveřejněna, přesto jen málo států podniklo nějaké kroky k zakázání takových praktik. Nejvýrazněji se k tomu postavila Austrálie, která takovému počítání prohlásila stejně jako úplatkářství za nelegální.

3.2.1 Analýza ukazatele Korupce

Druhý ukazatel finanční komponenty hodnotí, jak státy bojují proti uplácení a korupčním praktikám v zahraničí. Celkem za tuto oblast může stát získat 30 bodů. Ukazatel se skládá ze sedmi hodnotících otázek. Výpočet ukazatele je stejný jako u zbylých tří. Za kladné nebo záporné odpovědi státy získávají nebo naopak body ztrácejí. Ovšem díky rozsahu a nastavené struktuře otázek je samotný výpočet trochu složitější. Bodování otázek velice často není jednoznačně dané. Za odpověď na hodnotící otázku může stát získat až určitý počet bodů. Pokud tedy není ten, kdo se snaží použít metodiku indexu plně zasvěcen, nemůže relevantně posoudit, za co má být uděleno kolik bodů. Při zpracovávání této kapitoly jsem vycházela především z materiálů vydaných CGD, tedy podle technického popisu indexu (Roodman, 2013) a manuálu k finanční komponentě (CGD, 2012).

První hodnotící otázka se zabývá postojem rozvinutých států k Úmluvě OECD proti úplatkářství v rozvojových zemích a posuzuje, jak investorský stát rozvíjí svoji protikorupční politiku. Autoři indexu používají jako hodnotící kritérium dosaženou fázi evaluačního procesu, který je součástí Úmluvy. Pokud rozvinuté státy prošly všemi třemi fázemi hodnocení, získávají celkem deset bodů. Šest bodů získají v případě, že dokončily druhou evaluační fázi a z hodnocených výsledků vyplývá, že státy efektivně bojují s korupcí v rozvojových zemích, která je rozšířeným problémem nejen v mezinárodním obchodu.

Druhá otázka se zaměřuje na to, zda zákony jednotlivých zemí dovolují domácím podnikům jednoduše obcházet záměry úmluvy OECD. Pokud státy nedokážou, že podnikly všechny potřebné kroky k tomu, aby zahraniční investoři nemohli snadno využívat korupčních nástrojů, budou jim strženy dva body. Tato otázka reaguje na to, že v mnoha státech je sice nelegální podplácet například státní činitele, ale už není protizákonné, když jejich příbuzní nebo známí dostávají například štědré peněžní dary právě od zástupců zahraničních investorů, kteří mají v dané oblasti obchodní zájmy. Otázka ovšem nespecifikuje, zda je toto jediné kritérium nebo se hodnotí i jiné jednání států.

V pořadí třetí hodnotící otázka se zabývá tématem, zda se stát účastnil nějaké iniciativy, která by podporovala transparentnost daní, plateb, příjmů nebo výdajů, které míří do vlád v hostitelských zemích. Maximum šesti bodů mohou státy dosáhnout, pokud se podílely na více takových projektech. Autoři finanční komponenty uvádějí čtyři příklady iniciativ, z nichž nejvýznamnější je podle jejich hodnocení Iniciativa pro transparentnost těžebního průmyslu (*Extractive Industries Transparency Initiative*, EITI). EITI (2014) je seskupením vlád, firem a občanské společnosti po celém světě, které se snaží zvýšit

otevřenost a zodpovědnost při řízení výnosů z přírodních zdrojů. Dalšími takovými programy jsou například: G-8 protikorupční a transparentní akční plán, Kimberly Process, který slouží ke kontrole obchodu s „krvavými diamanty“ nebo Fond Světové banky pro boj s korupcí.

Otázka číslo čtyři poměrně úzce souvisí s otázkou předcházející. Autoři finanční komponenty zde hodnotí aktivnější účast například vedení některé z iniciativ. Posuzují, zda se státy zapojily do vedení některého programu, nebo vyvinuly vlastní aktivitu při účasti na těchto programech. Jedná se o bonusovou otázku. Státy tady mohou získat šest bonusových bodů nad rámec hodnotícího systému.

Bribe Payers Index (BPI) je index vydávaný organizací Transparency International, který hodnotí státy podle toho, s jakou pravděpodobností budou jejich firmy využívat uplácení v zahraničním obchodě. Nejvyšší počet čtyř bodů získají státy, které se umístí v první čtvrtině hodnotícího žebříčku, je zde nejnižší pravděpodobnost, že jejich firmy budou nabízet úplatky. Tři body za umístění v druhé čtvrtině, dva body ve třetí čtvrtině a žádný bod, pokud se státy umístí v čtvrtině poslední. Země, které nejsou do indexu zahrnuty, získávají automaticky dva body.

Poslední dvě otázky spolu do velké míry souvisí. Jedna kladně hodnotí aktivní boj státu proti jakémukoliv druhu korupce. Státy mohou získat až čtyři body, pokud budou prosazovat nejrůznější opatření v boji proti korupci. Naopak mohou až šest bodů ztratit, pokud budou v odhalování korupce nedbalí a korupce bude v zemi investora do velké míry tiše tolerována. U obou těchto otázek opět chybělo větší množství informací, podle nichž by bylo jasné, co je vhodné započítat a za co body strhnout.

3.3 Další možnosti podpory toků FDI

Podpora toků FDI plynoucích do rozvojového světa může být ze strany rozvinutých států podpořena i dalšími způsoby. Pro vyhledávání příležitostí k investování do zahraničí vznikly v některých rozvinutých zemích agentury, které se specializují na vyhledávání investičních příležitostí v rozvojové oblasti nebo jsou tyto služby nabízeny národními exportními agenturami. Agentury pomáhají domácím firmám v nalezení a výběru optimální investice, která by měla následně směřovat do rozvojových zemí. Propagace kvalitních investičních příležitostí je důležitá především pro malé a střední rozvíjející se podniky, které nezaujímají takovou pozici na domácím trhu a nevědí nebo se nezajímají, jaké jsou investiční příležitosti v rozvojových zemích. V případě, že budou rozvinuté země poskytovat kvalitní

služby v oblasti investičních příležitostí a jejich propagace, bude to mít pravděpodobně pozitivní vliv jak na ně, tak i na rozvojové země a jejich podnikatelské prostředí.

Exportní agentury rozvinutých zemí mohou, kromě jejich hlavního cíle což je pojišťování investic, podporovat i agentury v rozvojových zemích, které se snaží investory do své země přilákat. Většinou se jedná o vzájemnou spolupráci a poradní činnosti. Mezinárodní spolupráce exportních agentur z rozvinutých zemí a úvěrových agentur v rozvojových zemích napomáhá k lepšímu zabezpečování projektů. Pokud mají mezi sebou agentury uzavřenu smlouvu o vzájemné spolupráci, mohou se podílet i na společných projektech. Pro rozvojové země může být zisk nových investorů i díky tomu snazší.

3.3.1 Analýza ukazatele Další možnosti podpory toků FDI

Ukazatel, který hodnotí další možnosti podpory toků FDI je složený pouze ze dvou hodnotících otázek. Státy mohou celkově získat pět bodů, nejméně ze všech čtyř ukazatelů, ze kterých se finanční komponenta skládá. Až pět bodů státy získají v případě, že nabízejí a podporují služby, které pomáhají domácím firmám vyhledávat investiční příležitosti v rozvojových zemích. Naopak až pět bodů jim může být strženo, pokud budou ve své investiční politice uplatňovat vůči rozvíjejícím se státům negativní postoj. Autoři indexu při hodnocení používají kritérium, které by mělo ukazovat, jaký postoj zaujímají rozvinuté země k mezinárodním úmluvám, které se týkají zlepšování standardů v oblasti sociální nebo environmentální. Obě bodovací otázky mají poměrně široký rozsah. Pouze na jejich základě se nedá moc dobře posoudit, za co jsou zemím body udělovány nebo naopak odečítány. Navíc otázka, která hodnotí standardy je už do značné míry řešena v prvním ukazateli, který se zabýval pojištěním politických rizik.

3.4 Zahraniční portfoliové investice

Zahraniční portfoliové investice (*Foreign portfolio investment, FPI*) jsou další z možností, jak investovat kapitál a zároveň přispět k rozvoji. Na rozdíl od přímých zahraničních investic, jejichž vlastnictvím se investor současně stává i přímým vlastníkem s rozhodovací pravomocí a aktivním působením ve společnosti, jsou portfoliové investice finanční transakcí, kde je investor "pouze" pasivním vlastníkem. Portfoliové investice jsou příležitostí pro investory, kteří nechtějí být aktivní ve vedení firmy, ale mohou se tímto podílet na jejím zisku. Typickým znakem portfoliových investic v porovnání s přímými

zahraničními investicemi je jejich krátkodobost a nestabilita. (UNDP, 2011) Oba typy zahraničních investic jsou prospěšné pro rozvojové země samostatně, a pokud se budou navzájem doplňovat, budou výrazným katalyzátorem rozvoje. I přes mnoho společných rysů jsou oba typy investic rozdílné. FPI představují investice, které budou flexibilní a umožní investorovi rychle reagovat na možné změny na kapitálových trzích, aby dospěl k co největšímu zisku.

Zahraniční portfoliové investice mohou být efektivním nástrojem pro stabilizaci domácích kapitálových trhů, zvyšování transparentnosti a v konečném důsledku mohou přispět k ekonomickému růstu zemí. Přináší posilování lokálních trhů a mohou snižovat náklady místních firem. Díky portfoliovému kapitálu dochází k lepšímu rozmístění investic v místních podnicích, mohou přispět lepším dohledem nad provedenými transakcemi a v neposlední řadě mohou pomoci nést investorům v hostitelských zemích riziko, které je spojené s každým podnikáním. V případě ekonomické destabilizace trhů, ať už na regionální úrovni nebo v celosvětovém měřítku, přítomnost zahraničních portfoliových investorů může vést k úspěšnému překonání ekonomicky těžkého období. Tyto pozitivní dopady jsou ale doprovázeny rizikem v podobě nestálosti investic a jejich případnou destabilizací trhu hostitelské země. Pro místní firmy by měly portfoliové investice znamenat přítok kapitálu, který poslouží k inovaci a případnému rozšíření podniku. Větší množství portfoliových investic zvyšuje i likviditu místních kapitálových trhů, což vede k jejich zvětšování a věrohodnosti. Díky tomu se přidávají i noví investoři z řad velkých prosperujících firem nebo i těch menších a začínajících. (Evans, 2002)

Aby se co nejvíce předcházelo rizikům spojených se zahraničními portfoliovými investicemi, je důležité přijmout a dodržovat politická opatření na národní, regionální i globální úrovni. Aby se rozvojové státy integrovaly mezi celosvětové kapitálové trhy, je potřeba posílit domácí kapitálové trhy tím, že státy navýší svoje úspory, vytvoří bezpečnou oblast pro investory a zvýší dohled nad finančním a bankovním systémem (Evans, 2002). Jednotlivé státy by měly zdokonalit svoje daňové a hospodářské systémy, které budou sloužit ke stabilizaci domácích trhů a podpoře investičních přítoků. Pro rozvojové oblasti je poměrně obtížné prosadit se na mezinárodních kapitálových trzích mezi těmi největšími a vyspělými investory, proto by rozvíjející se oblasti měly být podporovány nadnárodními finančními organizacemi, které přispějí ke vzniku konkurenceschopného kapitálového trhu.

K tomu, aby portfoliové investice sloužily jako jedna z cest k rozvoji, musí mít země funkční systém, který bude doplňován všemi potřebnými politikami státu. Finanční instituce musí umět rozpoznat ekonomické příležitosti a využít je, zároveň musí umět čelit a

předcházet finančním krizím (UNCTAD, 1999). Regulace kapitálového trhu by měla být prováděna v adekvátní míře, příliš velké zásahy by mohly pravděpodobně poškodit samotné trhy a jejich přirozený vývoj, nedostatečná ochrana naopak může zemi dovést k finančnímu kolapsu, tudíž zpomalit ekonomický růst.

Podpora zahraničních portfoliových investic ze strany rozvinutých států je další v řadě důležitých faktorů, které ovlivňují úspěšnost FPI v procesu rozvoje. Většina rozvinutých států podporuje toky FPI na kapitálové trhy v rozvojových zemích, naopak některé země investice tohoto typu příliš nevítají. Nejčastěji jsou FPI v rozvinutých zemích zatíženy neúměrně velkými daněmi, takže se stávají pro investory nevýhodné. Jedním z příkladů, jak mohou rozvinuté země podpořit FPI, jsou půjčky investorům ve formě počátečního kapitálu, který bude následně investován do podílových fondů na kapitálových trzích v rozvojových zemích. Další možností jsou investice do penzijních fondů. Mnoho zemí v současné době doplňuje nebo odstupuje od tradičního státního penzijního systému a zavádí systém penzijních fondů, které mohou investovat i do soukromých akcií. Tento druh penzijních fondů je upravován mnoha vyhláškami a předpisy, které upravují možnou míru rizikovitosti investice a potřebnou diverzifikaci kapitálu. (Moran, 2006)

Zahraníční investice (FDI i FPI) jsou neoddelitelné. I přes mnohá specifika mají mnoho společných znaků. Odborníci se snažili o nějaké kvantifikovatelné rozdělení a došli k hranici deseti procent. Tedy pokud investor vlastní deset a méně procent aktiv ve firmě jedná se o zahraniční portfoliové investice, pokud je množství větší, jak deset procent jedná se o přímé zahraniční investice. V praxi je často těžké tyto dva typy od sebe odlišit a pro rozvoj a stabilitu států bude pravděpodobně lepší, když se zahraniční investice budou vzájemně kombinovat i v politických a ekonomických politikách jak na státní, tak celosvětové úrovni.

3.4.1 Analýza ukazatele Zahraníční portfoliové investice

Tento ukazatel hodnotí země na základě jejich vztahu k portfoliovým investicím, které míří do rozvojových zemí. Soustředí se na přístup rozvinutých zemí k podpoře toků FPI. Autoři indexu nastavili dvě kritéria, podle kterých státy získávají body. Na jedné straně to je poměrně specifické kritérium - podpora penzijních fondů, které investují na kapitálový trh do rozvojových zemí a na druhé straně se autoři zaměřili na obecnou podporu FPI. Za tento ukazatel mohou státy získat až 20 bodů, přičemž až 15 z nich obdrží za politiku penzijních fondů a zbývajících 5 bodů získají za to, že podporují FPI jinými způsoby. Plný

počet patnácti bodů za oblast podpory penzijních fondů získala většina hodnocených států. Výjimkou se staly pouze Spojené státy, které získaly sedm bodů a Řecko, které nezískalo ani bod (Roodman, 2013). Podle Morana (2006) některé ze států USA zastávají negativní postoj k investování prostředků z penzijních fondů do rozvojových zemí. Řecko podle autorů CDI nevykazuje jakoukoliv podporu investicím z penzijních fondů, ale prostřednictvím národní exportní agentury podporuje jiné typy toků FPI, za to získalo Řecko pět bodů. Za politiku rozsáhlejší podpory FPI, na rozdíl od penzijních fondů, dostalo plný počet pěti bodů „pouze“ 15 z 27 států. (Roodman, 2013) Kritérium oficiální podpory FPI je poměrně dost obecné a není úplně jasné, co by mělo a co by nemělo být započítáváno. Autoři indexu nevymezili jasnou hranici, která by určila co je relevantní podpora a co není.

Závěr

V předložené práci jsem se zabývala dvěma hlavními tématy. První z nich se soustředilo na to, jak investice ovlivňují rozvoj a jeho jednotlivé aspekty. V první kapitole jsem se zaměřila na interakci investic a rozvoje, stručnou historii a vývoj investic v průběhu času. Investice patří k nejvýznamnějším hybatelům světové ekonomiky a rozvoje (nejen) chudých zemí. Dnes už jsou označovány jako jeden ze znaků globalizovaného světa a staly se významným tématem mnoha odborných i laických diskuzí. Investice mohou mít na rozvoj států a podporu jejich ekonomiky pozitivní nebo negativní dopad. Pokud budou investoři i hostitelské státy dodržovat nastavená pravidla světových společenství, je zde velký předpoklad, že budou dopady investic na hostitelskou ekonomiku pozitivní. Investice mohou působit pozitivně i na ekonomiku investorské země. Mnohé výzkumy ukazují, že lidé v rozvinutých státech často zastávají opačný názor. Koukají na odchozí investice, jako na snižování svých pracovních příležitostí či unikání potřebných financí.

Druhé téma se zaměřilo na měření a hodnocení přístupu rozvinutých zemí k rozvoji zemí chudých prostřednictvím ukazatele Commitment to Development Index (CDI), konkrétně na jednu z jeho sedmi částí – finanční komponentu a její analýzu. Ve druhé kapitole jsem představila Commitment to Development Index (CDI), jeho historii a vývoj metodiky finanční komponenty. CDI je každoročně od roku 2003 vydáván americkou organizací Center for Global Development (CGD). V současné době hodnotí 27 rozvinutých zemí, mezi nimiž můžeme od roku 2012 najít i Českou republiku. Cílem CDI je podle tvůrců zhodnocení, jak bohaté země přispívají k rozvoji chudých států. V poslední části druhé kapitoly je popsán vývoj samotné finanční komponenty.

Třetí kapitola je věnována zcela finanční komponentě a její analýze. Samotná komponenta byla sestavena Theodorem H. Moranem. Finanční komponenta hodnotí země ve čtyřech oblastech: pojištění politických rizik, korupce, další možnosti podpory přímých zahraničních investic a portfoliové investice. Jedná se o seznam hodnotících otázek, za které země obdrží nebo naopak přijdou o určitý počet bodů. V této kapitole jsem se snažila představit všechny čtyři ukazatele a ukázat, jak jsou ovlivňovány investicemi nebo jak působí na rozvoj jednotlivých států. Další částí této kapitoly jsou analýzy jednotlivých ukazatelů a jejich výpočtů. V této části hloubka analýzy byla limitována velmi omezeným počtem zdrojů. Finanční komponenta i CDI jsou velmi málo diskutovány a odborné články, které by se zabývaly konkrétně analýzou finanční komponenty, téměř neexistují. Navíc zdroje, které byly vydávány pod hlavičku CGD a měly popisovat metodiku finanční

komponenty, obsahovaly faktické chyby nebo si někdy v tvrzeních navzájem odporovaly. Pro někoho, kdo nevidí, co se skrývá detailně za jednotlivými otázkami, je velmi těžké správně aplikovat postup výpočtu nebo jej analyzovat.

Koncept finanční komponenty se může na první pohled jevit poměrně jednoduchý. V podstatě se jedná o sled otázek, za které státy získávají nebo ztrácejí body a na jejichž základě se následně umístí na žebříčku hodnocení. Na samotném mechanickém výpočtu bodů samozřejmě nic těžkého není. Problematictější úkolem je určit správnou výši bodů, které budou státu přiděleny. Při detailnějším zkoumání jednotlivých otázek narazíme na otázky, kde je výše bodů stanovena jasně. Na druhé straně se v seznamu otázek nachází mnoho takových, kde kritéria pro určení přesného počtu bodů nejsou jasně definována, a počet přidělených bodů záleží do určité míry na našem osobním posouzení. S tím souvisí i fakt, že by bylo možná dobré, kdyby autoři uváděli zdroje informací u každé otázky. U některých otázek zdroj informací jasně vyplývá. Ovšem u některých je dohledávání informací poměrně složitou záležitostí a navíc na celou řadu otázek může existovat i řada dokumentů s daty, vydávaných různými organizacemi. Oba tyto body značně komplikují aplikaci výpočtu pro stát, který například nepatří do hodnocené „27“ a omezují možnost kontroly metodiky výpočtu.

Množství ukazatelů finanční komponenty se v průběhu času několikrát změnilo. V současnosti se komponenta skládá ze čtyř ukazatelů. Pojištění politických rizik, korupce a portfoliové investice patří určitě k těm podstatným a jsou i výrazně bodově ohodnoceny. Všechny tyto tři ukazatele jsou relevantní a investice mířící do zahraničí výrazně ovlivňují. Pojištění politických rizik je ukazatelem, ve kterém autoři poukazují na dvě roviny v možnosti chránit a podporovat investice – celosvětovou a národní. Větší důležitost podle bodového hodnocení je přisouzena národním agenturám. Ty jsou samozřejmě velmi důležité v roli hájení zájmů svých investorů, na druhé straně pokud jsou státy součástí nějaké celosvětové organizace, jejich možnost cokoliv změnit nebo ovlivnit bude pravděpodobně vyšší.

Ukazatel korupce je, co se týká množství otázek, nejrozsáhlejší. Autoři indexu zde věnují pozornost Úmluvě OECD proti úplatkářství nebo národním zákonům. Dále se soustředí na to, zda země byly nebo jsou součástí nějaké iniciativy podporující transparentnost. Toto téma je obsaženo hned ve dvou otázkách. Druhá z otázek, která je navíc bonusovou, řeší pouze „aktivnější“ účast států v těchto organizacích. Další z otázek se zabývá indexem BPI vydávaným Transparency International. BPI hodnotí pouze 28 největších ekonomik světa. Ne všechny státy, které jsou hodnoceny autory CDI, patří i do

skupiny 28 největších ekonomik. Autoři CDI pro zbylé státy BPI index nedopočítávají, ale přidělují jim dva body, což je automaticky řadí do druhé čtvrtiny žebříčku BPI. Je otázkou, zda by státy, které nepatří do skupiny BPI indexu, neměly získávat do hodnocení CDI nulu.

U ukazatele hodnotícího portfoliové investice je opět problémem nejasná hranice při určování množství bodů. Autoři zde pokládají poměrně širokou otázku na téma podpory portfoliových investic. Čtenář musí tedy vycházet ze svého osobního hodnocení, co je a co již není relevantní odpovědí.

Poslední v řadě ukazatelů jsou další možnosti podpory FDI. Tento ukazatel je bodově nejslabší a do jisté míry řeší podobné problémy, jako ukazatel první, tedy pojištění politických rizik. Skládá se pouze ze dvou otázek, přičemž obě se zabývají z velké části tématy, které byly rozebrány v prvním ukazateli. Při mírné úpravě prvního ukazatele, který se zabývá politickými riziky, by mohl být ukazatel určující další možnosti podpory FDI zcela vypuštěn.

Investice byly, jsou a budou velmi důležité (nejen) pro rozvoj chudých států, ale nejsou všemocné. Důležitost dalších složek rozvoje zdůrazňují i autoři CDI, tím že se index skládá ze sedmi částí. Je důležité, aby se všechny tyto oblasti navzájem doplňovaly a přispívaly tak k lepším životním podmínkám v rozvojových zemích.

Seznam literatury

AHLQUIST, John S. 2006. Economic Policy, Institutions, and Capital Flows: Portfolio and Direct Investment Flows in Developing Countries. *International Studies Quarterly* 50, 681-704. https://mywebpace.wisc.edu/jahlquist/web/isq_final.pdf

BiC. 2014. CSOs Condemn IFC's Inadequate Response to findings of Human Rights Abuses in IFC's Honduras Investment. In: *Bank Information Center*. http://www.bicusa.org/cso_statment_ifc_honduras/

BIRDSALL, Nancy, ROODMAN, David. CGD. 2003. *The Commitment to Development Index: A Scorecard of Rich-Country Policies*. Washington, DC: Center for Global Development. www.cgdev.org/doc/CDI/Indextechdescrip2003.pdf

BLANTON, Shannon Lindsey, BLANTON Robert G. 2007. *What Attracts Foreign Investors? An Examination of Human Rights and Foreign Direct Investment*. https://umdrive.memphis.edu/rblanton/public/pubs_cv_blanton/JOP%202007%20Publication.pdf

BOOP, Gregory. 2013. Business Insurance -Political Risk Insurance: Protect Your Business From Instability. *About.com: Business Insurance*. <http://businessinsure.about.com/od/propertyinsurance/a/polriskins.htm>

BRETTON WOODS PROJECT. 2001. MIGA Attacked by NGOs and Congress. *Bretton Woods Project: Critical voices on the World bank and IMF*. <http://www.brettonwoodsproject.org/2001/09/art-16117/>

BROUTHERS, Lance Eliot, GAO, Yan, McNICOL, Jason Patrick. 2008. Corruption And Market Attractiveness Influences On Different Types Of Fdi. *Strategic Maagement Journal* 29, 673-680. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=3&hid=4211>

CAO. 2008. *Improving IFC's and MIGA's Local Development Impact at the Project Level*. WASHINGTON, DC. <http://www.cao-ombudsman.org/howwework/advisor/documents/improvingifc.pdf>

CAO. 2013. *Audit of IFC's Environmental and Social Performance in relation to Dinant, Honduras*. WASHINGTON, DC. http://www.cao-ombudsman.org/documents/CAOcommuniquedinant_February2013.pdf

CAO. 2014. <http://www.cao-ombudsman.org/>

CIEL. 2000. International Financial Institutions - Analysis of IFC's Role and Impact. In: *CIEL: The Center for International Environmental Law*. http://www.ciel.org/Intl_Financial_Inst/ifccaseanalysis.html

CGD. 2012. *Assessing Developed Country Efforts to Support Developing Country Growth via Foreign Direct Investment: Explanation of Scoring System for the Investment Component*. Washington, DC: Center for Global Development.
http://www.cgdev.org/doc/CDI%202012/Investment_2012.pdf

CGD. 2013. <http://www.cgdev.org/>

CGD. 2013. About CGD. *Center for Global Development*. <http://www.cgdev.org/page/about-cgd>

CGD . 2014. *The Commitment to Development Index*. Center for Global Development.
<http://international.cgdev.org/initiative/commitment-development-index/index>

DION, Catherinie, LANOIE Paul, LAPLANTE Benoit. 1997. *Monitoring Environmental Standards: Do Local Conditions Matter?*. Washington, DC: World Bank.
<http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-1701>

DREYHAUPT, Stephan, HORNBERGER Kusi, NIMAC Ivan. 2012. *Investment Climate: Political Risk: The Missing Link in Understanding Investment Climate Reform?*.
<https://www.wbginvestmentclimate.org/uploads/In%20Practice%20-Political%20Risk.pdf>

ECONOMIST. 2007. Of coups and coverage. *The Economist*.
<http://www.economist.com/node/8967224>

ECONOMIST. 2013. Racing to the bottom. *The Economist*.
<http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2013/11/labour-standards>

EGAP. 2014. <http://www.egap.cz/index.php>

EGULU, Lawrence, MWAMADZINGO, Mohammed. 2003. *The Rationale and Impact of International Labour Standards*. Washington DC.
<http://info.worldbank.org/etools/docs/library/75867/dc2003/proceedings/pdfpaper/standards.pdf>

EITI. 2014. <http://eiti.org/eiti>

EVANS, Kimberly. OECD. 2002. *FOREIGN PORTFOLIO AND DIRECT INVESTMENT: Complementarity, Differences, and Integration*.
<http://www.oecd.org/daf/inv/investmentfordevelopment/2764407.pdf>

FRIENDS OF THE EARTH. 2013. *Why the World Bank must end its support for palm oil in Honduras*. <http://www.foe.org/news/archives/2013-03-why-the-world-bank-must-end-its-support-for-palm-oil>

GAO, Yongqiang. 2009. Managing Political Risk In Cross-National Investment: A Stakeholder View. *Singapore Management Review* 31, 99-114.
<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=22&hid=4211>

GORDON, Kathryn. OECD. 2008. *Investment Guarantees And Political Risk Insurance: Institutions, Incentives And Development* .
<http://www.oecd.org/finance/insurance/44230805.pdf>

GRAY, Kevin R. 2002. Foreign Direct Investment and Environmental Impacts - Is the debate over?. *Reciel* 11, 306-313. <http://205.251.117.79/articles/grayfdi.pdf>

IFC. 2011. *International Finance Institutions and Development Through the Private Sector*. Washington, D.C.
http://www.developmentandtheprivatesector.org/report/files/assets/downloads/IFI_and_Development_Trough_the_Private_Sector.pdf

IFC. 2014.
http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home

ILO. 2014. *The benefits of International Labour Standards*. International Labour Organization.
<http://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/the-benefits-of-international-labour-standards/lang--en/index.htm>

IMF. 2003. *Foreign Direct Investment Trends and Statistics*.
<https://www.imf.org/external/np/sta/fdi/eng/2003/102803.pdf>

JENSEN, Nathan. 2008. Political risk, democratic institutions, and foreign direct investment. *Journal of Politics* 70, 1040-1052.
<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=26&hid=4211>

KHAMFULA, Yohane. 2007. FDI and Economic Growth In EP And IS Countries. *World Economy* 30, 1843-1854.
<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=30&hid=4211>

KUČERA, David. 2002. Core labour standards and foreign direct investment. *International Labour Review* 141, 31-69. <http://earthmind.net/fdi/misc/ilr-labour-standards-fdi.pdf>

LETNES, Bjørn. 2002. Foreign Direct Investment and Human Rights: An Ambiguous Relationship. *Forum for Development Studies* 29, 33-61.
<http://www.nupi.no/content/download/5862/70924/version/2/file/FDS-01-02.pdf#page=35>

- LIANG, Feng Helen. 2006. *Does Foreign Direct Investment Harm the Host Country's Environment? Evidence from China*.
http://faculty.haas.berkeley.edu/fenliang/research/pollution%26fdi/fdi_pollution.pdf
- LOUNGANI, Prakash, RAZIN Assaf. 2001. How Beneficial Is Foreign Direct Investment for Developing Countries?. *International Monetary Fund: Finance&Development*.
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2001/06/loungani.htm>
- MICHIE, Jonathan. OECD. 2001. *The Impact of Foreign Direct Investment on Human Capital Enhancement in Developing Countries*. <http://www.oecd.org/dev/2731643.pdf>
- MIGA. 2007. *Multilateral Investment Guarantee Agency's Performance Standards on Social & Environmental Sustainability*. Washington, DC.
http://www.miga.org/documents/performance_standards_social_and_env_sustainability.pdf
- MIGA. 2011. *World Investment and Political Risk*. Washington, DC.
<http://www.miga.org/documents/WIPR11.pdf>
- MIGA. 2012. *World Investment and Political Risk*. Washington, DC.
<http://www.miga.org/documents/WIPR12.pdf>
- MIGA. 2013. *World Investment and Political Risk*. Washington, DC.
<http://www.miga.org/documents/WIPR13.pdf>
- MIGA. 2014. <http://www.miga.org/index.cfm>
- MIGA. 2014. *About Political Risk Insurance*. Multilateral Investment Guarantee Agency. Washington DC. <http://www.miga.org/resources/index.cfm?stid=1870>
- MORAN, Theodore H. 2006. *Harnessing Foreign Direct Investment for Development: Policies for Developed and Developing Countries*. Washington, D.C.
<http://international.cgdev.org/sites/default/files/9781933286099-Moran-harnessing-fdi.pdf>
- MORAN, Theodore H. 2011. *Foreign direct investment and development: Launching a second generation of policy research: Avoiding the mistakes of the first, reevaluating policies for developed and developing countries*. Washington, D.C.: Peterson Institute for International Economics
- MUTAMBATSERE, Emelly. 2013. Additionality of MDBs in Multinational Infrastructure PPPs. *African Development Bank Group*. <http://www.afdb.org/en/blogs/integrating-africa/post/additionality-of-mdb-in-multinational-infrastructure-ppps-12170/>
- NELSON, Rebecca M. 2013. *Multilateral Development Banks: Overview and Issues for Congress*. <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41170.pdf>

OECD. 2002. *Foreign Direct Investment for Development: Maximising benefits, minimising costs*. <http://www.oecd.org/daf/inv/investmentfordevelopment/1959815.pdf>

OECD. 2008. *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*. www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf

OECD. 2008. *The Impact Of Foreign Direct Investment On Wages And Working Conditions*. Paris. <http://www.oecd.org/corporate/mne/40848277.pdf>

OECD. 2011. *Convention On Combating Bribery Of Foreign Public Officials In International Business Transactions*. http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/ConvCombatBribery_ENG.pdf

OECD. 2012. *Working Party on Export Credits and Credit Guarantees*. <http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=TAD/ECG%282012%295&doclanguage=en>

OECD. 2014. <http://www.oecd.org/>

OECD. 2014. *Anti-bribery convention*. OECD. <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/phase1countrymonitoringoftheoecdanti-briberyconvention.htm>

OLNEY, William W. 2013. *A race to the bottom? Employment protection and foreign direct investment*. <http://web.williams.edu/Economics/wp/OlneyEmploymentProtectionAndFDI.pdf>

OMAN, Charles. OECD. 2000. *Policy Competition for Foreign Direct Investment: A Study of Competition among Governments to Attract FDI*. <http://www.oecd.org/mena/investment/35275189.pdf>

OPIC. 2014. <http://www.opic.gov/what-we-offer/political-risk-insurance>

PAUL, Sanjay, PORTES, Luis San Vicente. 2010. *Corruption and Foreign Direct Investment*. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=af84a195-0a31-495a-8bdf-7964552e6b1d%40sessionmgr4002&vid=1&hid=4104>

PENFOLD, Bonnie. ILO. 2004. *Labour and Employment Issues in Foreign Direct Investment: Public Support Conditionalities*. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---multi/documents/publication/wcms_101040.pdf

ROBERTSON, Christopher J., WATSON Andrew. 2004. *Corruption And Change: The Impact Of Foreign Direct Investment*. *Strategic Management Journal* 25, 385-396. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=34&hid=4211>

ROODMAN, David. CGD. 2004. *The Commitment to Development Index: 2004 Edition*. Washington, DC. http://www.cgdev.org/doc/CDI/Technical_description_2004.pdf

ROODMAN, David. CGD. 2006. *Building and Running an Effective Policy Index: Lessons from the Commitment to Development Index*. Washington, DC: Center for Global Development. <http://www.cgdev.org/content/publications/detail/6661>

ROODMAN, David. CGD. 2012. *The Commitment to Development Index: 2012 Edition*. Washington, DC: Center for Global Development. <http://international.cgdev.org/doc/CDI%202012/Index%20technical%20paper%202012.pdf>

ROODMAN, David. CGD. 2013. *The Commitment to Development Index: 2013 edition*. Washington, DC: Center for Global Development. http://www.cgdev.org/sites/default/files/archive/doc/CDI_2013/Index-technical-description-2013-final.pdf

SAMBOMA, Lahai J. 1996. Miga--too meagre? *African Business*, 35. <http://www.thefreelibrary.com/Miga+-+too+meagre%3F-a019045007>

SHORROCK, Tim. 2001. FINANCE: World Bank Insurance Wing Under Attack. IPS. *Inter Press Service: News Agency*. WASHINGTON. <http://www.ipsnews.net/2001/07/finance-world-bank-insurance-wing-under-attack/>

SOMO. 2008. *Is Foreign Investment Good for Development?*. http://somo.nl/publications-en/Publication_2478

TCHAJKOV, Anton. 2013. Politically Speaking. *Canadian Underwriter* 80, 26-27. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=2bb18fbb-737b-48e0-9159-d4d6375abdb8%40sessionmgr4002&vid=38&hid=4211>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2014. <http://www.transparency.org/>

UNCTAD. 1999. *Comprehensive Study of the Interrelationship between Foreign Direct Investment (FDI) and Foreign Portfolio Investment (FPI)*. <http://unctad.org/en/Docs/pogdsdfsbd5.pdf>

UNCTAD. 1999. *Foreign Direct Investment And Development*. <http://unctad.org/en/docs/psiteiitd10v1.en.pdf>

UNCTAD. 1999. *Foreign Portfolio Investment And Foreign Direct Investment: Characteristics, Similarities, Complementarities And Differences, Policy Implications And Development Impact*. <http://unctad.org/en/Docs/c2em611.en.pdf>

UNCTAD. 2002. *Policy Issues Related To Investment And Development*. http://unctad.org/en/Docs/c2d44_en.pdf

UNDP. 2011. *Private Capital Flows: Foreign Direct Investment and Portfolio Investment*. http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Poverty%20Reduction/Inclusive%20development/Towards%20Human%20Resilience/Towards_SustainingMDGProgress_Ch3.pdf

UNCTAD. 2013. Foreign direct investment. [http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-\(FDI\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-(FDI).aspx)

UNCTAD. 2014. <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>

Te VELDE, Dirk Willem. ILO. 2009. *The impact of codes and standards on investment flows to developing countries*. Geneva. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_124922.pdf

WB. 2013. <http://www.worldbank.org/>

WB. 2013. Affiliates. *The World Bank*.

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20040612~menuPK:8336267~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>

WHO. 2014. *Trade, foreign policy, diplomacy and health: Foreign Direct Investment*. <http://www.who.int/trade/glossary/story029/en/>

WWF. 2003. *Foreign Direct Investment and Environment: From Pollution Havens to Sustainable Development*. <http://awsassets.panda.org/downloads/pollutionhavens2ndeditionfinal.pdf>

WWF. 2003. *Searching for the Holy Grail? Making FDI work for Sustainable Development*. <http://awsassets.panda.org/downloads/makingfdiworkforsd.pdf>